

AZ ALSÓZEMPLÉNI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1939. ÉVI JÚLIUS HÓ 5-ÉN
SÁROSPATAKON TARTOTT
RENDES GYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

JANKA PÉTER

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

SÁROSPATAK
NYOMATOTT RÁCZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1 9 3 9

Felelős kiadó: az Alsózempléni Református Egyházmegye.

Nyomatott: R á c z I s t v á n könyvnyomdájában, Sárospatak 1939.

AZ ALSÓZEMPLÉNI REF. EGYHÁZMEGYE
1939 JÚLIUS HÓ 5-ÉN, SÁROSPATAKON TARTOTT
GYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak :

Janka Károly
esperes.

dr gróf Bethlen Pál
gondnok.

elnöklete alatt :

Éles István
Hegedüs László
Kun Zoltán
Szabó Andor
Tantó János
Verebélyi Dezső

lelkészi

Asztalos Gyula
dr Asztalos Kálmán
Hodossy Béla
dr Kérészy Sándor
dr Kiss Sándor
dr Meczner Tibor
Radácsy György
világi

tanácsbírák ;

Janka Péter
Kósa Szabó Pál
Csathó József
lelkészi

dr Szabó Sándor
dr Janka Géza
világi

jegyzők.

Dr Isépi Tihamér ügyész, Gecse Lajos e.-m.-i pénztáros, Pataky Sándor lelkészi, Novák Sándor világi tanügyi biz. elnök, Kató János, Kántor Mihály, Kocsár István, Pongrácz Sámuel, Károlyi János e.-m.-i tanító képviselők, Bódy Dénes gimn. vallástanár.

Bagócsy Lajos, Bakos Zoltán, Balázs Csaba, Benke Kálmán, Bernáth István, Bodnár Ferenc, Buttykay István, Faragó György, Fiedler István, Főző László, Göndöcz

István, Győry Kálmán, Horváth István, Karászy Dezső, Kenyeressy Károly, Kiss Pál, Kovács László, Kovács Lajos, Kőrössy György, Makó Dezső, Molnár Ferenc, Molnár László, Nemcsik Endre, Osváth József, Sarkadi Nagy József, Szendi Pál, Szundi Béla, Szakolczay Bertalan, Tariska Gábor, Takács Béla, Tóth Albert, Verebélyi Barna, Veres Imre, Veres Lajos, Varga János, Vitkay Bertalan lelkipásztorok.

Egressy Lajos, Nagy Bertalan, Pecsénye Andor, Zsuffa Tibor s.-lelkészek.

Egry Ferenc gondnok a saujhelyi, Körmöndi József presbíter a ricsei egyház képviselőjében.

A visszatért alsózempléni egyházmegyei részt képviselték: Virágh Béla esperes, Zombory Géza gondnok, Adorjány Győző kiskécsesi, Pógyor István bacskai, Keresztury László szomatori, Máthé Miklós perbenyiki, Szabó Sándor kiskövesdi lelkészek és több tanító.

1. Az L. zsoltár 1. versének eléneklése után *Janka Károly* esperes előfohászt mondott s felolvasta az Ézsaiás könyve XXX. r. 18—23. és 26. verseit, majd a következő imádságban emelte lelkünket a felettünk örökös és bennünket segítő Örökkévaló Istenhez:

Sebeket kötözgető szent Isten, népek és Lelkek Orvosa, kinek hatalmad és kegyelmed testvéreinket visszahozta, rebegő ajakkal adunk hálát Neked, hogy felvirasztottad reánk ezt a szép reggelt. Nemcsak azért vagyunk boldogok, hogy most ez a drága Sion az otthonunk, ahol mindig ezer édes emlékekkel találkozunk, nemcsak azért, mert Neked szolgálhatunk, szent Fiad országának építő munkájába állhatunk, hanem mindenek felett azért, hogy a velünk egy test tagjaival 20 év múltán ismét találkozunk. Áldott és szent ez a találkozás, amelynek örömszájában át is halljuk a Te kiáltásod szavát, hogy a továbbiakban is könyörölsz Te rajtunk, hogy megszüntessz Te minden keserűséget, hogy eltörölsz minden könnyet, hogy azok a tanítók is, akiknek ma még el kell rejtőzködniök, mint ezek elrejtöztek, érezni fogják azt az örömet, amit mi érzünk most Atyánk. Kiszórod Te az utolsó talpalatnyi magyar földről is a hazugság bálványát, amikor

napunkat új fényben ragyogtatod, amikor mindenestől fogva azok lehetünk, akiknek minket Te alkottál: nyelvben és hitben, lélekben és érzésben Téged szabadon imádó magyarok.

Szent igéd biztat Uram, hogy Te most is vársz, hogy Te az utolsóig könyörölni fogsz azokon, akik az idegen hatalom jármát hordozzák. Nincs messze a nap, amelyen a hazugság összes bálványai leomlanak, aranyozott képei a porba hullnak, hogy jöjjön az új virulat, amelyben hétszerte szebb lesz a holnap, mert minden sebeink meggyógyulnak. Ezzel a hittel és boldog bizalommal hódolunk Neked és örülünk egymásnak, hogy ilyen gyémánt foglalót adtál szent Igédben a mai tanácskozásnak.

Légy itt a mi Sionunkon, míg idvességünk dolgait munkáljuk, szállj meg Uram nálunk és szállítsd le ránk szent Lelkedet, hogy beszéljük egymás közt hatalmat, szívünk mélyén érezzük akkor is kegyelmedet, amikor nem földi hazánkkal és annak határaival foglalkozunk, hanem a Te égi javaid felől tanácskozunk.

Künn az áldott magyar földön pedig lelki és testi áldások Ura, engedd békével végezni magyar népednek az aratás munkáját, hogy legyen ott is áldott a 20 év utáni találkozás, hogy arattató és arató egymásra találva az Úr Jézus Krisztus nevében a Te jószágodat hálálják . Ámen.

2. dr gróf Bethlen Pál egyházmegyei gondnok felolvasta gyűlést megnyitó beszédét.

Egyházmegyei gyűlés minden tagja a cseh megszállás alól való felszabadulás feletti boldog örömezzéssel hallgatta az elnöki megnyitót, azért gondnokának hálás köszönetét nyilvánítja s a beszédet egész terjedelmében az egyházmegye jegyzőkönyvében megörökíti:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az elhangzott imádság lelki hatása alatt testvéri szeretettel üdvözlöm az alsózempléni református egyházmegye Nagytiszteletű Közgyűlésének alkotó tagjait és egyházi törvényeink betartásával egybehívott évi egyházmegyei közgyűlésünket elnöktársammal egyetértésben megnyitom.

Első szavam legyen az örvendező megemlékezés szava legutóbbi egyházmegyei közgyűlésünk óta bekövetkezett szerencsés fordulatról, az ország területének gyarapodásáról, ezeréves ősi területek jelentékeny részeinek, a Felvidék egy részének a magyar hazához történt visszacsatolásáról.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Gondoljunk csak vissza! Egy évvel ezelőtt vármegyénk központja Sátoraljaújhely még határszél város volt. A Kisállomásnál még a csehek állottak. Hol vannak ma már a Kisállomástól a csehek.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A mai nap történelmi nevezetességű dátum marad az ősi alsózempléni református egyházmegye történetében. Történelmi dátum marad, mert ma van első találkozásunk a mi felvidéki testvéreinkkel, akik húsz évig tartó kényszerű elszakadás után ma először vehetnek részt az egyházmegye közgyűlésének munkájában.

Es amikor keresve keresem a szavakat, hogy ebben az ünnepélyes órában hogy is tudnám méltó módon kifejezésre juttatni mindnyájunk érzelmeit, úgy gondolom, hogy szebben én sem tudnám kifejezni magamat, mint ahogyan a magyarországi református egyház ezévi március hó 1-én megnyílt zsinata által alkotott 1939. évi I. egyházi törvénycikkünknek az előjáró része azt kifejezi.

Legyen szabad egyházi törvényünk előjáró részéből azt a néhány gyönyörű szép mondatot mindnyájunk épülésére szószerint idézni:

„A magyarországi református egyház az isteni igazságosság nagyszerű bizonyosságát és a szebb jövőben bízó remény gazdag forrását látja az 1938. november 2-án Bécsben hozott nemzetközi döntőbírósi határozatban, mely az ezeréves nagy Magyarország Felvidékének egy részét és azon a református egyház sok ezer tagját visszaadta a magyar hazának. A kegyelem nagyságának és mindenre elég voltának tudatában mély alázattal ad hálát a Mindenhatónak a magyar nemzet megszánásáért és azért az áldásáért, hogy a nagy örömet a magyarság és az egyház vér és lélek szerint való hű fiának országlása idején ajándékozta.”

„A két évtizedes kényszerű különélés alatt fokozódott szeretettel és megérdemelt tisztelettel mindenkori példaadást

törvénybe iktatja elismerő megemlékezését mindazoknak a hittestvéreknek szeplőtlen hűségéről és szilárd hitéről, akik az elszakíttóság hosszú és szomorúan nehéz éve alatt rendületlenül megmaradtak magyar reformátusoknak, valamint köszönetét mindazoknak az egyházi tisztviselőknek, akik a zord időkben a kormányzás és intézkedés gondját a szolgálat elszánt készségével és so\ veszedelem közt nagy bátorsággal magukra vették, a megriasztott nyáját pásztor nélkül elszéledni nem engedték, együtt tartották és a magyarság kies vizeihez terelték.“

Nagytiszteleitű Egyházmegyei Közgyűlés!

Amidőn ezévi első számú egyházi törvényünk bevezető részének szószerinti idézésével fejeztem ki mindnyájunk örömét, azt kérem a jó Istentől, hogy az ő gazdag áldása kísérje felvidéki testvéreink hazatérését.

Nagytiszteleitű Egyházmegyei Közgyűlés!

A történelem kereke forog.

Az isteni igazságszolgáltatás élő valóság és az öröndetes fordulat országunk további gyarapodására nyújt alapos reményt.

A felvidéki területek visszacsatolása egyházunk törvényhozó testületét, egyházunk önkormányzati testületeit új feladatok elé állítja.

Egyházunk törvényhozása, a magyarországi református egyház zsinata folyó évi március hó 1-én megnyílt ülésszakában megalkotta az imént idézett 1939. évi I. sz. egyházi törvénycikket és abban lefektette a visszatért területek visszacsatolásának elvi szentpontjait.

A visszacsatolás gyakorlati keresztülvitelénél már a Nagytiszteleitű Egyházmegyei Közgyűlésének is meg lesz a törvényes szerepe.

Értesülésem szerint a vonatkozó zsinati törvényjavaslat már készen is van.

Nagytiszteleitű Egyházmegyei Közgyűlés!

Ami az alsózempléni egyházmegyét a legközelebről érdeklő és a legutóbbi egyházmegyei közgyűlésünk óta törént nevezetes eseményeket illeti — anélkül, hogy az én Főtiszteleitű Elnöktársam esperesi jelentésének elébe vágni óhajtanék — legyen szabad erről a helyről is rámutatni a

legnevezetesebb eseményre, Főtiszteletű Farkas István püspök úrnak múlt évi gyengélkedése miatt erre az évre elhalasztott, június hó 1. és 5. közt végbement, élményekben gazdag generális vizitációjára, amely látogatás a Főtiszteletű püspök úrnak és mindazoknak, akik azon résztvettek legteljesebb megelégedésére történt.

A Főtiszteletű püspök úr ebből az alkalomból a gesztelyi, újcsanálói, sóstófalvai, hernádnémeti, böcsi, berzéki, sajóhidvégi és végül a kesznyéteni egyházakat és iskolákat látogatta meg.

Egyházkerületünk lapja, a Sárospataki Református Lapok nagytiszteletű dr Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző úr tollából színes és megkapó képekben számol be erről a püspöki generális vizitációról.

Zemplén vármegye részéről Bornemisza Miklós alispán úr öméltósága volt jelen a Főtiszteletű püspök úr fogadásánál. Az alispán úrral voltak Gosztonyi István és Olchváry Dezső főszolgabíró, illetve szolgabíró urak. Olchváry Dezső szolgabíró úr a Főtiszteletű Püspök urat generális vizitációjának egész tartama alatt elkísérte.

Legyen szabad Zemplén vármegye közigazgatása részéről megnyilvánult ezen jóleső figyelemért erről a helyről is köszönő szavakat mondani.

A Főtiszteletű püspök úr minden egyes egyházközségben ígét hirdetett, a gyülekezeti lelkész urak mindenütt beszámolót tartottak, a püspök úr minden egyházközségben találkozott a presbiterekkel, az iskolásokkal, az egyesületekkel és meglátogatott családokat. Isten áldása kísérje a Főtiszteletű püspök úr egyház- és iskolalátogatásait.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az alsózempléni református egyházmegye határain túlmenve, országos, sőt történelmi jelentőségű esemény az új országgyűlés megnyitása. Történelmi jelentőségű beszéddel mutatott rá a Kormányzó Úr Ötöméltósága az országgyűlés által megoldandó feladatokra.

A legfelsőbb helyről megjelölt, a kormány által követett és hirdetett program szociális irányú népi politika irányelveit jelöli meg.

Sokak szerint ez a program valami új dolog.

Legyen szabad erről a helyről is megállapítani, hogy nekünk, magyar reformátusoknak a megjelölt irány volta-képen nem új dolog, hanem ugyanaz az elgondolás, amelyet magyarországi református egyházunk, annak vezetői, intézményei, önkormányzati testületei és presbitériumai a maguk hatáskörében immár több mint 400 esztendő óta mindenkor követnek, gyakorolnak. Hogy példáulért ne menjünk a szomszédba, itt van élő példa gyanánt büszkeségünk, a sárospataki református főiskola, amelynek falai között ülésünk.

Hány meg hány szegény magyar családnak tehetséges gyermekéből nevelt ez a főiskola az évszázadok folyamán az alapítóknak, a Rákócziaknak, a Perényieknek és a Lórántfiak rendelkezéseinek hűséges betartásával a hazának kiváló fiakat, egyházunknak kiváló papokat, tanárokat, tanítókat, gondnokokat.

Bizonyos jogos büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy az országgyűlés által követett szociális népi politika lehet új dolog a politikai élet terén, de nem új dolog, hanem 400 esztendő óta következetes munkánk nekünk reformátusoknak a mi működésünk terén.

Adja a jó Isten, hogy az új országgyűlés az ország érdekében hasznos munkát végezzen.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A mai világban, amikor aggódó lélekkel figyeljük, hogy világszerte minden keresztyén egyház lelki birtokállományát a legkülönbözőbb oldalról veszélyek fenyegetik, elsőrangúan fontos érdeket képez a felekezeti öntudat elmélyítésének szükségessége.

Elsőrangúan fontos, hogy öntudatos reformátusok legyünk.

Elsőrangúan fontos, hogy a tiszta evangéliumon alapuló hívő ember öntudatával éljünk, abban elmélyedjünk, arra hittestvéreinket is állandóan buzdítsuk, emlékeztessük.

Mit jelent ez Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés?

Jelenti azt, hogy napról-napra jusson eszünkbe, hogy magyarok, kálvinista magyarok vagyunk és hogy ez nem véletlenség, hanem hogy ez Isten rendelése.

Isten akarta, hogy mi késő unokák mint kálvinista magyarok szolgáljuk, ki-ki a maga helyén az anyaszentegyház és a haza ügyét.

Nagytszeteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az öntudat erőnek forrása.

Az öntudat erőt ad, amellyel könnyebben viseljük az élet terhét.

Különösen vonatkozik ez az előjárókra, a vezetőkre.

Mi, akik az alsózempléni református egyházmegye közgyűlésének alkotó tagjai vagyunk, mindnyájan vezetők, előjárók vagyunk.

Vezetők és előjárók a szónak legszorosabb és leggyakorlatibb értelmében — abban az értelemben, hogy pl. valahányszor mi akik itt együtt vagyunk egy-egy ilyen közgyűlés után elszéledve hazatérünk ki-ki a maga helyére, ki-ki a maga falujába, azok a távoli egyházközségek, iskolák, presbitériumok, presbiterek, egyháztagok, családok és gyermekek mitőlünk várnak felvilágosítást, buzdítást, irányítást.

Előjárók, örök vagyunk mindnyájan, ki-ki a maga helyén — örök az Úrnak szőlőskertjében és ismerjük a Szentírásból, hogy az öröknek — mint mindenkinek, akit valamely őrhelyre kiállítottak, elsősorban arra kell vigyázni, nehogy elaludva találtassék.

Nagytszeteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az öntudatra, az öntudatos emberre, az öntudatos református emberre fontos szerep vár különösen a különféle színű ingek divatának világában.

Minden öntudatos ember egy egyéniség.

Mi magyarok, mi kálvinista magyarok mindig egyéniségek voltunk.

Résen kell állanunk, mert egyéniségünket fel nem adhatjuk.

Egyéniségek voltak minden időben vezetőink, előjáróink, tanítóink, tanáraink, papjaink.

Ha nem lettek volna egyéniségek, ha megalkuvó emberek lettek volna, akkor nem vitték volna őket börtönbe, gályára.

Nem véletlen dolog, hogy a köznyelv elődeinket a nyakas jelzővel jellemezte,

A közvélemény már évszázadokkal ezelőtt beszél keménygerincű, nyakas magyarokról, vastagnyakú kálvinistákról.

Legyünk mi is az elődökhöz hasonlóan egyéniségek.

A jó Isten kegyelme kísérje a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés munkáját.

3. A gondnoki megnyitóban elhangzott üdvözlésért a visszatért egyházmegye nevében Virágh Béla esperes mondott köszönetet. . . Boldog öröm tölti el lelkünket, amikor egyházi és magyar eszményeink megvalósulásának az ünnepét ülhettük. Benne van ebben az örömben a kegyelem Istene előtt való mélységes leborulás s benne van a hála a sárospataki Főiskola iránt is, amelynek falai között formálódott ki az Ő kálvinista és magyar lelkiségük. Megbízásukat úgy tekintették, hogy az egyetemes egyház állította őket ideiglenesen őrállókul. Bejelenti, hogy elvileg visszatérni óhajtanak az édes anyához, az ősi egyházmegye kebelébe, amelytől való elszakítását soha sem érezték véglegesnek. Sebekkel jönnek ugyan, de szeretettel térnek vissza, hasonló szeretetet kérnek a maguk számára is.

Egyházmegyei gyűlés nevében esperes bejelentette, hogy e mindnyájunkat mélyen megindító, szemünkbe könyeket fakasztó szavakra az esperesi jelentés fogja megadni a választ.

4. Lelkészi főjegyző felolvasván a gyűlést alkotó tagok névsorát,

az megalakul. Bernáth Aladár világi tanácsbíró, vitéz Nyitray Károly világi aljegyző, Darányi Lajos, Dr Nagy S. Béla és Szilva István lelkipásztorok elmaradását igazolja. Dr Marton János lelkeszi tanácsbíró pedig felhívja távolmaradása okának utólagos bejelentésére.

5. Mult gyűlésünkről való elmaradását a katonai behívásokkal kapcsolatos mezőgazdasági munkálatok halaszthatatlan elvégezhetésére való hivatkozással igazolta Osváth József tállyai lelkipásztor.

Egyházmegyei gyűlés Osváth József tállyai lelkipásztor elmaradását kivételesen igazolja, figyelemzetteti azonban nevezettet, hogy a jövőben ilyen indokok ne szolgáljanak alapul az elmaradásra.

6. Szavazatbontó bizottság beterjeszti 1938. december 7-én Sárospatakon tartott gyűlésben felvett jegyzőkönyvét, mely szerint — a múlt év október 12-én tartott egyházmegyei gyűlés határozataival megüresedettnek nyilvánított lelkészi aljegyzői és egyházmegyei tanító képviselői tisztségekre a december 1-i határidővel elrendelt szavazásra beadatott összesen 51 egyházközség szavazata.

A Bodroghalászi egyházközség nem szavazott, illetve mint a jegyzőkönyvhöz csatolt felbontatlan boríték alapján megállapítható, szavazata esperesi hivatalhoz a felbontás után, dec. 7-én érkezett meg.

A beadott szavazatok felbontatván megállapított, hogy mind az 51 egyházközség szavazata érvényes és azok 99 számértéket képviselnek.

Megállapított az is, hogy egyházmegyei tanító képviselőre nem szavazott Makkoshotyka, Tiszakarád és Tokaj.

A szavazatok a következőkép oszlottak meg:

A lelkészi aljegyzői tisztnél:

Csathó József vámosújfalui lelkipásztorra esett: 67 szavazat.

A többi 32 szavazat 7 egyén között oszlott meg (Kovács László 3, Darányi Lajos 10, Benke Kálmán 7, Veres Imre 6, Makó Dezső 2, Bagócsy Lajos 2, Tantó János 2.)

Az egyházmegyei tanító képviselői tisztnél:

Károlyi János tarcali tanítóra esett: 82 szavazat.

A többi szavazat 6 egyén között oszlott meg: (Nagy Béla 1, Kiss András 2, Kántor Mihály 2, Idrányi Barna 2, Filep Sándor 2, Károlyi József 2.)

Bizottság megállapította, hogy Csathó József lelkészi aljegyző és Károlyi János egyházmegyei tanító képviselő a szavazatok általános többségét elnyerték, miért is javasolja egyházmegyei gyűlésnek, hogy Csathó József vámosújfalui lelkipásztort megválasztott lelkészi aljegyzőnek, Károlyi János tarcali tanítót megválasztott egyházmegyei tanító képviselőnek jelentse ki.

Javasolja továbbá, hogy a szavazatot elkésve adott Bodroghalászi egyházközség lelkipásztorát 10 P., a tanító képviselőre nem szavazott makkoshotyikai, tiszakarádi és tokaji egyházközségek lelkipásztorait pedig 5—5 P. birság fizetésére kötelezze.

Egyházmegyei gyűlés szavazatbontó bizottság jelentése alapján Csathó József vámosújfalui lelki-

pásztort megválasztott egyházmegyei lelkészi aljegyzőnek, Károlyi János tarcali tanítót megválasztott egyházmegyei tanító képviselőnek jelenti ki, tőlük az E. T.-ben megállapított hivatalos esküt kiveszi, őket tanácskozó asztalunknál szeretettel köszönti s munkálkodásukra Isten áldását kéri.

A választás eredményét a Főtiszteletű Egyházkerületi gyűlésnek bejelenti.

A szavazatot elkésve adott bodrodhalászi egyházközség lelkipásztorát 10 P., a tanítói képviselőre nem szavazott makkoshotycai, tiszakarádi és tokaji egyházközségek lelkipásztorait 5—5 P. birság fizetésére kötelezi s a birságok beszédésére egyházmegyei pénzlárnokát utasítja.

7. Mult egyházmegyei gyűlés Csathó József lelkipásztort és Szilágyi Benő ny. gimn. tanár, igazgatót az egyházmegyei számvevőszék tagjaivá választotta.

Egyházmegyei gyűlés Csathó József e.-m.-i számvevőtől az E. T.-ben előírt hivatalos esküt kiveszi s működésére Isten áldását kéri.

Szilágyi Benő számvevő eskütételét a legközelebbi egyházmegyei gyűlésre halasztja.

8. Varga János ricsei lelkipásztor kéri állásába való beerősítését.

Egyházmegyei gyűlés Varga János ricsei lelkipásztort állásába beerősíti s a gyülekezeti élet megújítására irányuló minden jó munkájára és szolgálataira Isten megsegítő kegyelmét és áldását kéri.

9. Katona László olaszliszkai rendes és Simkó Jolán cigándi segédtanító, illetve tanítónő kéri állásukba való beerősítését.

Egyházmegyei gyűlés Katona László olaszliszkai rendes és Simkó Jolán cigándi segédtanítót, illetve tanítónőt állásukba beerősíti s munkálkodásukra Isten áldását kéri. Egyben Simkó Jolán cigándi s. tanítónőtől az E. T.-ekben előírt hivatalos esküt kiveszi.

10. A Tiszáninneri Egyházkerület 144/939. sz. határozata alapján Főtiszteletű Püspök úr Bartha Lajos visszi, Filep Sándor újcsanálosi, Posta Sándor báji tanítókat eddigi hűséges szolgálataik jutalmazásául igazgatókká kinevezte s a kinevezési oklevelek átadásával Főtiszteletű Esperes urunkat megbízta.

Egyházmegyei gyűlés örömmel veszi tudomásul Bartha Lajos visszi, Filep Sándor újcsanálosi és Posta Sándor báji tanítóknak igazgatókká történt kinevezését, mert e felső helyről jött elismerő kitüntetésben annak az odaadó és eredményes munkának a megbecsülését látja, melyet nevezett tanítóink évek hosszú sora óta kifejtének. A maga részéről is Isten áldását kéri a kitüntetettek további életére és munkájára!

11. A Gömör-Tornai egyházmegye múlt év október 10-én Miskolcon tartott közgyűlése 7. sz. határozata után tolmácsolta mélységes részvétét és testvéri együttérzését az egyházmegyénket néhai Kiss Ernő esperes elhunytával ért veszteség felett.

Egyházmegyei gyűlés a testvér egyházmegye együttérző mélységes részvétéért hálás köszönetet mond.

12. Olvastatott a következő nagy érdeklődéssel hallgatott

Esperesi jelentés:

Nagyfőtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A múlt évi őszi közgyűlésünk óta lezajlott nagy események úgy csábítanak, hogy legalább egy futó szemlét tartsak azok felett és jelentésemből is ég felé magasodjék a hálaadó kéz és kinyuljon visszatért testvéreink felé az ölelő kar, de az a meleg méltatás, amellyel a világi gondnok úr gyűlést megnyitó beszédében olyan figyelmet lekötően foglalkoztatta ezekkel lelkeinket, arra figyelmeztet, hogy ne bocsájtkozzam azok ismétlésébe, hiszen a hála szívünkben Isten iránt elfogyhatatlan és kimeríthetetlen testvéreink iránt a szeretet.

S ha mégis kiragadok a nagyszerű tényekből egy pár részletet, mentsen érte az, hogy azok az egyetemes nemzeti örömkönnél túl a legközvetlenebbül foglalkoztatják lelkeinket és hívják ki szeretetteljes érdeklődésünket. Ezek között is első gyanánt az a boldogító áldott valóság, hogy húsz év multán alsózempléni testvéreinkkel ismét ölelhetjük egymást. Legyen maradéktalanul boldog ez az Istentől nekünk adott drága találkozás!

Testvérek! Akik visszajöttetek és eljöttetek, köszöntünk titeket, kézfogásra, ölelésre tárjuk felétek karjainkat, mint akik értünk is megbűnhődtek a multat és megmaradtatok nekünk azoknak, amik mindig voltak, szívben, nyelvben, hitben hiánytalanul magyaroknak. Ti voltatok szinte a nyelvhatar, amelyen belül az ősi hittel zengett ajkaitokon az ősi zsoltár: „Tebenned biztunk Uram, eleitől fogva.“ Ott, ahol a Latorca s a Tice a magyar rónák felé hajlik kanyarogva, egy idegen áradat szennyes sodra csak átzúghatott, a szennyos hullámokból is tisztán emelkedett ki a lelkek. Ebben a szellemben az egységet velünk, tőlünk elválasztva is becsüllettel megőriztettek. És ha azt kívánná is a magasabb egyházi közérdek, hogy egy új kapcsolatban legyenek alkotó részek, mindig büszkeségei maradtok az alsózempléni anyagyérmegyének, mint olyanok, akikben élet volt a kálvinista magyar lélek. Erre nézve a közeljövő fog dönteni, most ennél is, mindennél előbbvaló, hogy egymás keblére borulva elsírjuk örömkönnyeinket. Isten hozott titeket! Itthon vagytok! Hazajöttetek! Ma ez a lényeg, ezt éreztetek! A többi, a további teendő, az alkotmányos tényezők feladata lesz. Erre nézve a magunk részéről már ebben a gyűlésben megteesszük az első intézkedést, a kérdést előkészíteni hivatott bizottság kiküldésével, amelyre a nagytiszteletű egyházmegyei Közgyűlés figyelmét már is felhívom mély tisztelettel.

A második mozzanata érdeklődésünknek az arról való tapasztalatszerzés, hogy a húsz éves babiloni vizek melletti ülés érintette-e és mennyiben a lelkeket és formálta új arcúlatra a gyülekezetet? Az az idegen áradat hagyott-e vissza iszapot, ami egy és más ponton akár termékenyítő is lehet, de főképen, amit tudni vágyunk, hagyott-e vissza szemetet?! Egy idegen pénzen hízlalt torz állam eddigi gazdasági előnyei, a mienkkel ellentétes világnézetnek

mételyező bacillusai, az azóta felserdült nemzedék egész láncolata, mely a maga mételyező arzenáljából a szekta iratok egész srapnel felhőjét felénk is ontotta, nem végeztek-e olyan pusztítást, amely megkívánja, hogy már is felkészüljünk ezek kivédése és ellensúlyozása érdekében egy öntudatosan eltervezett munkára, mely az összeforrást és lelki egységet meggyorsítja és hiánytalanul biztosítja.

Ezekre gondolva kérje fel egyházmegyénk a visszatérő egyházmegyei részt, hogy komoly mérlegeléssel állapítsák meg a gyülekezetek lelkiségét, adjanak ezekre nézve hű és tiszta képet, mert az a meggyőződése, hogy az állami többféle szerv és a közigazgatás rendelheti a polgári külső állapotát, a belső, a lelki rendezés munkája reánk vár, hogy a kisebb jólét a szabadság-jogok körüli korlátozottabb értelmezés is tisztult és helyes életelveket gyökereztesse meg a lelkekben az Evangélium világánál.

Még egy szempontra kívánok rámutatni. Előtérbe lép a kérdés, hogy az iskolai és egyházi missziói munka összehangzatossá tétele érdekében nem kellene-e még a csatlakozás feletti döntés előtt közös lelkészi és tanítói értekezletet tartani. Megvallom őszintén, hogy sem a megszállás alatt volt iskoláink állapotát, sem az ott végzett belmissziói munka terjedelmét és tartalmát nem ismerem, ezért nem is tudok e részben konkrét javaslatot tenni, de ha a nagytiszteletű egyházmegyei Közgyűlés úgy véli, hogy már csak az egyező munka és az egymáshoz simulás szempontjából is jó volna ezeket egymás között is megbeszélni, méltóztassék abban az esetben ebben az irányban kezdeményező határozatot hozni. Nekünk minden igyekezetünket arra kell fordítani, hogy húsz éves mesterséges szakadékot célra vezető eszközökkel az egy akarat és egy szeretet lelkével és egymás megismerésével és megbecsülésével mielőbb kitöltsük.

Egyházmegyénk lelki képét, egyházközseink belső állapotát és anyagi helyzetét azok a jelentésemhez ezúttal is mellékelt táblázatok mutatják, amelyhez az egyház — és iskolalátogató küldöttségek az anyagot a vizitáció alkalmával általuk egyházközsegenként felvett jegyzőkönyvekben számomra összehordták. A küldöttek emberi munkát végeztek és az mint ilyen, nem is lehet tökéletes, de hálával és elismeréssel kell róluk és eljárásukról megemlékeznem, mert

mindnyájan legtöbbet és legjobbat adni igyekeztek. Külön jelentéseik, amelyet a jegyzőkönyvhöz függesztettek, az azokban feltárt megfigyeléseik nagy lépéssel fogják megerősítés és virágzás útján segíteni egyházközségeinket. Ezekből a jelentésekből kiviláglik, hogy nem a bíró ítéletével vették szemügyre az orvoslást igénylő eseteket, hanem a gyógyítani kívánó orvos szeretetével vizsgálták a lázas tüneteket. Köszönöm azt a becsületes munkát, amelyet helyettem is és megbízásomból végeztek. Tapasztalataik és feljegyzéseik gazdag tanulságot adnak a bajok orvoslására, sőt még az eljárásukban jelentkező hézagok is az egyház- és iskolalátogatás jövőbeni helyes irányítására.

Jómagam a tolcsvai látogatási kört választottam a közvetlen tapasztalatok szerzésére. Sajnos, egy szívemhez is közelálló haláleset miatt félbe kellett szakítani utamat, de az addigi eljárás során is megérlelődött lelkemben a meggyőződés, hogy minden egyháznak legalább egyszer kellene a maga körében látni esperesét és viszont az esperesnek is minden gyülekezetét. A közvetlenül szerzett tapasztalatok élénkebb benyomást keltenek, mint az írásba foglalt jelentések. Már a tapasztalatok során kifermálódnak a lélekben a teendők, a feladatok, egy-egy gyülekezet sorsában jobban osztozik a lélek, jobban átérezzük a szegénységet, amellyel általában birkóznak egyházközségeink, de viszont jobban is tudjuk méltányolni a küzdelmet, amelyet vívnak: a buzgóságot, a munkát, az áldozathozatalt, amelyet lelkipásztor, tanító, presbitérium és gyülekezet istenországi szolgálatukban felmutatnak.

Milyen lelki öröm, milyen meggazdagodás és felmagasztosulás volt pl. látni azt az építő munkát, amit Sárán és Vámosújfaluban végez az egész gyülekezet a fáradhatatlanságával mindig előljáró, apostoli lelkű lelkipásztor irányítása, vezetése mellett.

Gyakorlatilag láttam igazoltnak, hogy a hit hegyeket mozgat.

Ettől a hittől hevülten pap és papné beállnak falujáró apostolnak. Őszi sárban, téli fagyban, ködös alkonyatban, csillagtalan éjszakában teszik meg az utat gyalogosan oda és vissza, háromszor hetenként, Sárára, a Krisztust, az örök Napot vivén magukkal, hogy felragyogjon előttük az éj

homálya. Sokszor volt már azóta az az érzésem, hogy többet munkálkodnak ők, mint mi mindnyájan, mert bölcsőtől a halottas ágyig ott él a gyülekezetből mindenki a szívükben.

De ez csak egy kiragadott példa, Istennek hála. van bőségesen alkalom válogatni a személyekben és eszközökben, akikben és amik által halalmasan cselekszik az Isten.

A látogatók által tett feljegyzések szerint részint nőszövetségi, részint leányegyesületi, részint vasárnapiiskolai vezető munkát végeztek az alsódobszai, báji, bodroghalászi, bodrogolaszi, gesztelyi, h-kaki, h-németi, lácai, nagyrozvágyi, sajóhidvégi, sárospataki, sátoraljaújhelyi, tarcali, tolcsvai, vámosújfalui és vissi lelkipásztorok feleségei, a csobaji, erdőhorváti, tarcali és vajdácskai tanítók hitvesei és a cigándi, h-németi, kesznyéteni, legyesbényei, megyaszói, sajóhidvégi és taktaszadai tanítónők, mint akik családi helyzetük és hivataluk után kapcsolódtak ugyan bele a munkába, de első helyen lelkük indítása volt buzgóságuk belső rugója, Boldogok azok a szolgálók, akiket hitveseikkel együtt talál az Úr vigyázásban, mert az a nevelő hatásuk pótolhatatlan abban, hogy előljárnak keresztyén életük ragyogtatásában gyülekezeteik előtt jó példával. Segítse Isten őket, hogy jövőre is a gyülekezet tükrei, a világ világosságai legyenek, hogy szép példájuk Krisztus ügyének munkásaiul másokat is megnyerjenek! Hogy ennek a példának milyen nevelő a hatása, csak az tudja igazán és az látja, akinek a hitvese egyuttal nem munkatársa.

De hogy ha ezeket a hivatalosokat megilleti minden elismerés és dicséret, annál inkább kijár az elismerés azoknak, akik erre a munkára nem hivatalosai, de kiválasztottjai Istennek. Neki legyen érte hála, hogy szép számmal vannak ilyenek! Hatházy Margit áll. tanítónő Karcsán, Göndöcz Piroska okl. tanítónő, papleány Hernádnémetiben, dr Varga Józsefné adóügyi jegyző felesége Csobajon, Gombás Miklósné ugyanottani községi főjegyző hitvese, Vitkay Erzsébet papleány Bodroghalmon, Polányi Lajosné, Várkonyi Mária, Balogh Anna, Mester Jolán, Kovács Ilona, Kovács Judit Sátoraljaújhelyben, Harsányi Gyula főgondnok felesége Sárospatakon, Szabó Ilona Vissen és Zalkodon, Magyar Katalin Alsóbereckiben, Bárkányi Jolán és Kolláth Erzsébet Tokajban munkálkodnak az Úr virágos kertjében.

Áldott legyen a munka, amelyet végeznek és ők maguk is áldottak legyenek, hogy Istennek szentelt szép életükkel mint a gyülekezetek csillagai ragyogva fényljenek!

Ami a lelkipásztorokat és gyülekezeti tanítókat illeti, alig akad közöttük egy pár, aki kezét ott ne tartaná hűségesen az ekeszarván. Nem is lehet a mi életünk semmittevés és mozdulatlanság, mert az maga után vonja gyülekezeteinknek a lelkiekben való leromlását. Figyelmeztetem is azokat, akik jóformán semmit sem munkálkodnak, hogy vegyék fel az erőteljes belmissziói munkát.

Nem akarok itt senkit megnevezni, azzal egy szolgatársamat se kipellengérezni, hogy itt mondjam szemébe, hogy tétlen, tunya voltál, hogy összedugott kézzel nézted, mint zajlik a világ körülötted, legyen ez a pár sor emlékeztetőül a névtelen semmittevőnek szánva, hogy az, akiről ebben szó van, ne nézzen kérdőleg a szomszédjára. Figyelemmel fogom kísérni a munkát és ahol látni fogom, hogy szükséges a serkentés, a buzdítás, hónapról-hónapra fogom számonkérni attól az eredményt. Különben nincs okunk nagyobb panaszra, mert a jelentés minden egyházlátogatási körből ezt mutatja, mikor azt állapítja meg, hogy egyházkülségeinkben megnyugtató a hitélet, hogy ahol nincs is nagyobb fellendülés, de nincs is nagyobb hanyatlás és visszaesés sem. Ez is valami, bár ez már az enyészet megállapodása egy gyülekezeten. Gondom lesz arra, hogy ezt az enyészetet elseperje a Szentléleknek újjászülő ereje, fuvalma.

Mint a múlt évben, ezúttal is mellékelem az egyházaink hitéletéről összeállított táblázatos kimutatást. Van abban sok tanulság.

Az istentisztelet megtartatik vasárnap délelőtt és délután ünnepnapokon kivétel nélkül minden egyházközségben, minden köznap reggel 49 helyen; hetenként 3-szor, 2-szer egy gyülekezetben, hétköznap d. u. egyszer-kétszer 19 gyülekezetben, csak bünbánati héten délutánonként 41 gyülekezetben.

Gyermekistentisztelet van 28, nincs 32 egyházban, de itt is felvezettetnek a gyermekek a templomba, a felnőttekkel közös istentiszteletre. Vasárnapi iskolát tartanak 42 egyházban, nem tartanak 18 helyen.

Házi istentisztelet volt 27, nem volt 33 helyen.

Ezuttal már nem volt olyan egyház, ahol vallásos estély legalább háromszor, négyszer ne tartatott volna.

Úrvacsorát 53 egyházban 6-szor, 6 egyházban 7-szer osztottak, egy gyülekezetnél nincs feltüntetve az Úrvacsoraszta alkalma.

Betegek Úrvacsorával élhetnek bármikor 56 egyházban, csak gyülekezettel együtt 4 helyen. 31.611 férfi és 37.792 nő élt Úrvacsorával egyházmegyénkben, ami 11.222-vel mulja felül az egyházmegyebeli lélekszámot, azonban az Úrvacsorával élők száma a megelőző évnél 6.432-vel kevesebb, amit az ösztől folyamatos katonai behívások számlájára tudok írni. Ezek a behívottak ott vették az Úrvacsorát.

Konfirmándusok ajándéku kapnak csak emléklapot 28, emléklapot és bibliát 27, emléklapot és imakönyvet 1 egyházban, négy gyülekezetben semmit.

Vallássérelmi eset nem fordult elő. Vegyesházasokról nyilvántartás vezetetik 43 helyen, nem vezetetik 13 egyházban, 4 egyháznál nincs kitüntetve.

Minden halottat a lelkész temet 58 egyházban, lelkész, vagy csak az előkönyörgő tanító 2 egyházközségben (Karos, Révleányvár).

Az anyakönyveket az állami anyakönyvekkel mindenütt összehasonlították.

Ifjúsági egyesület van 46 egyházban, nincs 14-ben.

Leányegylet van 47 egyházban, nincs 13-ban.

Nőegylet van 37 egyházban, nincs 23-ban.

Énekkar van 45 egyházban, nincs 15-ben.

Nincs semmiféle egyesület 2 egyházban.

A szegénygondozás megtörtént minden egyházközségben és pedig 7 helyen szegényházban intézményesen.

Fogságban 11 egyházközségből vannak bűncselekmények miatt elítéltek.

Egyházfegyelmi eljárás esete 15 egyházban fordult elő, hogy a szüksége is ugyanennyi volt-e, nem lehet megállapítani.

Sajnálattal kell megállapítani, hogy a Magyar Presbiternek nincs előfizetője 24 egyházban, ami azt jelenti, hogy presbiteraink ugyanennyi egyházközségből nem tagjai az Orsz. Ref. Presb. Szövetségnek. Meg kell találnunk a módját, hogy ezek is tagjai legyenek. Kivánatos, hogy ezzel a kérdéssel foglalkozzék a lelkészértekezlet.

A Ref. Híradót 13, a Ker. Családot 24, a Téli Ujságot 12, az Örömmüzenetet 7, a Hajnalt 18 egyházban, különböző példányszámban hordják és olvassák és szinte kivétel nélkül mindenütt a Szer. Szövetségi naptárt.

A sátoraljaujhelyi egyháznak van helyi lapja is, a „Világosság“. E helyről is ajánlom annak támogatását. Kíváncos lenne a lelkészértekezletnek foglalkozni azzal a kérdéssel, hogy nem lehetne-e ezt a lapot egyházmegyei lappá fejleszteni?

Vasárnapi munkaszünetet teljesen megtartják 39 egyházközségben, többé-kevésbé 21 gyülekezetben. 6 egyházból a jelentés egyenesen így szól: „nem nagyon“, ami fájdalom és szomorúság.

A hozzánk áttérők előzetes oktatása és kezelése tekintetében nagy a bizonytalanság. Erre nézve a zsidókérdésből folyólag van egy pontja tárgysorozatunknak, amelyel méltóztassék a lelkészértekezlethez áttenni és a követendő eljárást egységesen megállapítani. Ugyancsak a lelkészértekezlet elé kívánczik a tárgysorozatból „a külföldi világi evangélizátorok kezelési módjának“ és a „hazafias és katonai ünnepekkel kapcsolatos istentiszteletek és zászlószentelések alkalmával tanusítandó magatartásunknak“ mint bizalmi természetű tárgyakként az előzetes megbeszélése. Méltóztassék felhatalmazni az e tárgyakban hozandó határozattal, hogy azok utaltassanak át a lelkészértekezlethez.

Egyházközségeink anyagi helyzetére világot vet az e célra összeállított kimutatás.

Mindenek előtt meg kell állapítanom, hogy csaknem kivétel nélkül minden egyházközség teljesítette egyházmegyei közgyűlésünknek azt a határozatát, mely az új vagyonkezelési nyomtatványok használatát rendelte el, ettől eltérés csak a pénztári napló tekintetében volt egy-két gyülekezetben. A vagyonkezelés teljes egysége azonban csak most fog elkövetkezni, amikor már az egyházak háztartásának szabályozója, a költségelőirányzat is a szükségképeni minta szerint készült el és így megteremti a teljes összhangot a többi nyomtatványokkal a használat tekintetében.

A nyomtatványok kezelését nem mindenki érti, ezért azok használati módját a gyakorlatban előforduló esetek számbavételével lelkészértekezletünkön meg fogjuk beszélni.

Ajánlatos lesz azért, hogy a nyomtatványokból minta gyanánt egy-egy példányt minden lelkésztestvér hozzon magával annak idején a lelkészértekezletre, hogy azokba a gyakorlati alkalmazást egy-egy kivételes esetre vonatkozólag is feljegyezhesse.

Anyagi ügyvezetésünk egyik alapját a vagyontörzskönyv képezi. Ezeket egyházközségeinknek be kellett illetékes számvevőikhez terjeszteni. Közgyűlésünk feladata lesz azok megerősítése felett határozni. Ezzel is egyházunk egy nagyon fontos rendelkezésének teszünk eleget, hogy mátol fogva minden egyházközségünknek megerősített vagyontörzskönyve lesz amelynek egyik példánya az esperesi hivatalban marad és így az esperesnek módjában lesz, hogy adott esetekben a vagyontörzskönyvbe betekintést tehet s ehhez képest tud megítélni egy-egy felmerülő helyzetet. A költség-előirányzatok elkészítésénél és felülbírálásánál is nélkülözhetetlen segédeszköze ez az eljárásnak.

Nem is terjeszkedem ki azért sem a költségelőirányzatoknál, sem az egyházi számadásoknál észlelhető hibákra, az összes vagyongazdálkodási nyomtatványok összefüggő használatára fog majd jövőre módot és alkalmat szolgáltatni arra. Hiszem azonban, hogy az eljárásnál követendő gondosság és pontosság feleslegessé fog tenni minden ilyen természetű beavatkozást.

Az egyházközségek egyházi ingatlanai csekély kivétellel az egyházak nevén vannak telekkönyvezve. A rendezetlen tételek számbavételével az érdekelt gyűlekezetekkel megindítatom a szükséges eljárást; ezúttal is az O. F. B. földjuttatások fognak képezni akadályt. Az egyházi és iskolai ingatlanok hasznosbérére alig számbavehető csekély kivétellel befolyt.

Az egyházközségek 1938. évi vagyoni képe így alakult:

Bevétel volt	---	---	---	453.517 P 12 fill.
Kiadás volt	---	---	---	439.873 P 91 fill.
Maradvány:				13.643 P 21 fill.

Úgy a bevételek, mint a kiadások emelkedő irányzatot mutatnak, a maradvány a megelőző évinek a határán jár

I. Vagyonerő:

1. Épületeknél	3,552.931 P 83 fill.
2. Földeknel	2,458.460 „ 2 „
3. Ingóságoknál	516.493 „ 38 „
4. Tőkek, alapoknál	33.892 „ 79 „
5. Alapítványoknál	9.003 „ 96 „
6. Hasznos jogoknál	53.762 „ 50 „
7. Maktári tőkénél	16.225 „ 55 „

Az összes vagyon : 6,664.027 P 03 fill.

Adóság : 272.359 P 89 fill.

Tiszta vagyon : 6,391.717 P 14 fill.

II. Adózás :

1. Rendes egyházi adó	154.777 P 57 fill.
2. Rendkívüli egyházi adó	8.889 P 40 fill.

Rendes és rendkívüli egyh. adó : 163.666 P 97 fill.

Ebből befolyt : 103.766 P 08 fill.

Hátrálék : 59.903 P 89 fill.

Ezek az adatok nem megbízhatók, a megelőző évitől oly eltérést mutatnak, hogy ezek nem felelhetnek meg a tényleges állapotnak. Az összes vagyon értéke a múlt évinél 294.739 P 48 fillérrel van kevesebbnek feltüntetve. Az új vagyontörzskönyv adatainak gondos felülvizsgálata fog talán világosságot deríteni erre az érthetetlen helyzetre.

Ijesztően sok az adóhátrálék 36%-a. Ezt a helyzetet állandósítani nem lehet, mert lassanként vagy intézményeink elsoványodására, vagy adóságaink és kifizetetlen köztartozásaink megnövekedésére vezet, aminek jelei már mutatkoznak.

Közalapi, nyugdíj- és közigazgatási járulék címén oly tetemes hátrálék terheli egyes egyházközseinket, hogy szinte kétségbeesítővé teszi a helyzetet. E részben Alsó- és Felsőbereczki helyzete a legsivárabb. Az egyházmegyei közgyűléstől szigorú rendelkezést kérek. Méltóztassék utasítani a presbitériumokat, hogy az egyházi adók beszedéséhez idejében kezdjenek hozzá és annak eredményét lelkes és gondnok egy levelezőlapon anyagi felelősség mellett szept. 1-én,

szept. 15-én és okt. 1-én összecszerüleg jelentsék az esperesnek, akinek így módjában lesz az okt. 1-ig teljesített fizetések számbavételével megállapítani, hogy a közigazgatási uton való behajtás iránt szükséges-e intézkedni, s ahhoz képest a hátrálékok kimutatását sürgősen elrendelni.

A presbitériumok és lelkipásztorok azonban mindent kövessenek el, hogy e kényszer-eszköz igénybe vétele nélkül teljesítsék egyházi adózóinak fizetési kötelezettségeiket.

Itt kell megemlítenem, hogy egyházmegyénk pénzügyi helyzete sem rózsás. A számvevőszék jelentése fog erről beszámolni, azért itt nem is kívánok vele részletesebben foglalkozni. Pusztán annyit említek meg, hogy elnöktársammal együtt rendkívüli közigazgatási államsegély iránti kérelmünket a V. K. Miniszter úrhoz beterjesztettük, amelyben a sátoraljaújhelyi egyház nevén szereplő, de minket terhelő 1.303 P 28 fillér közalapi járulékok hátráléka fizetésére, vagy egyszer és mindenkor, vagy évi részletekben nyújtandó segílyt kértünk. A mult évben 300 P-t volt kegyes a Miniszter úr számunkra segílyképen engedélyezni, amit egyenesen a közalapi teher törlesztésére fordítottunk. A törlesztésre különben az Egyetemes Konventtől 5 évre szóló részletfizetési engedélyt nyertünk. A részleteket évről-évre kérvényezni fogjuk. 1938 december 31-én tartozásunk ezen a címen 1005 P 28 fillér.

III. Egyházi és iskolai kiadásaink így oszlanak meg:

Egyházi célokra	---	---	274.565 P 32 fill.
Iskolai célokra	---	---	159.396 P 70 fill.
Össesen:	---	---	433.962 P 02 fill.

Itt is valahol hiba van, mert a kiadások összege egyházi és iskolai célokra rendeltetésük szerinti elkülönítése 5911 P 89 fillérrel kevesebb, mint a látogatási jegyzőkönyvben feljegyzett összes kiadás.

Valószínű, hogy az egyházközségek részéről célja szerint elkülönített kiadás összege egyik-másik egyháznál az együttes kiadások összegével nem egyezett és így történt hibásan adott feljegyzése a látogatásról adott jegyzőkönyvbe. A látogatóságnak nincs elegendő ideje a bemondott adatok

ellenőrzésére, emiatt hiba csuszik be a feljegyzésbe, amit az esperes csak nagy utánjárással és egy csomó levelezéssel tudna az íróasztal mellől jóvátenni. Egyébként is meglátszik a felvett jegyzőkönyvekből a sietség és az ennek nyomán előálló felületesség, amellyel a szabatosan feltett kérdőpon-
tokra nem kimerítőleg adatik meg és jegyeztetik fel a felelet.

A magam tapasztalatából is kiindulva javaslom a nagytiszteletű Közgyűlésnek, hogy kérjen véleményt a lelkész-
értekezlettől és a tanítóegyesülettől, hogy nem volna-e célszerű az egyház és iskolalátogatást külön-külön tartani meg. Azzal adassék ki ez a kérdés, hogy a látogatás idejére nézve is adjanak véleményes tervezetet. Egyházmegyei Közgyűlésünk nem alkalmas arra, hogy előzetes alapos megbeszélés nélkül ebben a kérdésben is véleményét jól megalkosssa, mert nincs elegendő időnk a kérdésnek minden oldalról való meghányására, vetésére. Ezzel a határozattal el volna intézve a hernádkaki presbitériumnak az a külön felterjesztése is, hogy az egyházlátogatás ideje a téli belmissziói munka befejezése idejére tétessék.

IV. Egyházközségeink a következő segélyben részesültek :

1. Közgyháztól	--	--	1.631 P 53 fill.
2. Államtól	---	---	218.931 P 33 fill.
3. Községtől	--	---	20.828 P 75 fill.

Összesen : 241.391 P 61 fill.

Ez azt jelenti, hogy 19.673 P 50 fillér segéllyel kevesebb támogatást kaptak egyházközségeink. A hiány egészen az államsegélyre esik, mert az 24.041 P 23 fillérrel kevesebb a megelőző évinél, míg a polgári községek viszont 4.536 P 40 fillérrel több segélyt nyújtottak. A többi különbség, mint hiány a közgyházi segéllynél jelentkezik.

V. Népmozgalmi adataink a következők :

Egyházmegyénk lélekszáma 1939 dec. 31-én 58181
Született 695 fi, 676 nő, összesen 1371.

Törvényes szülött 1265, törvénytelen 106, összesen 1371. A törvénytelen gyermekek számánál ma is Cigánd vezet, noha a korábbi évekhez képest a törvénytelen szülöttek száma felére esett.

Meghalt fi 450, nő 443, összesen 893.

Házasodott 251 tiszta, 116 vegyes pár, összesen 367 pár, a megelőző évinél 122 párral kevesebb, ami gondolkozónak ejtő komoly jelenség. Hogy ezt is a katonai behívások eredményezték volna, mivel éppen azért, hogy segínyt kapjanak, a törvénytelenül együttélők is sok esetben törvényesítették házasságukat. Inkább hihető, hogy a háborús évek kevés születése a magyarázata ennek a szomorú eredménynek. Nem tartom szerencsésnek a családi élet és gyermeknevelés szempontjából az aránylag túl sok vegyes házasságot, noha a megkötött reverzálisok javunkra két esettel többet eredményeztek, ha ugyan mindenütt szigorúan utána néztek az állami anyakönyveknek. Ezt a két többletet azonban nem tartom nyereségnek azzal a veszteséggel szemben, amelyet a reverzálisokon át szenved a magyar élet. Ki kell venni mielőbb ezt az ölü mérget a nemzet testéből, mert ha a keresztyén felekezetek közötti jó viszony még sokáig lesz ezzel próbára téve, végképen áldozatul fog esni az, amire pedig első sorban a magyar nemzetnek van égető szüksége, a felekezeti béke, amely különben sem áll erős lábon, a klerikálisok szemében csak a trójai faló, a mi lelkünkben pedig csak egy tetszetős hiu álom.

Hozzánk áttért fi 30, nő 27, összesen 57.

Tőlünk kitért fi 13, nő 22, összesen 35.

Jó volna pontosan tudni, hogy mennyi volt ezekből a szektáriussá lettekből történt visszatérés. Bármint legyen, megnyugvással kell vennünk a tényleges helyzetet. Ennél a pontnál nem tudom hallgatással mellőzni Darányi Lajos sárospataki lelkipásztor testvérünk küzdelemben megedzett szívósságát, aki a vallásváltoztatások során mindig győzedelmesen védi meg a maga egyházát. Ehhez azonban az a pásztori lélek kell, amellyel ő örködik a gyülekezetben, figyelemmel kísérve a lelki nyáj minden tagját. Még a gyülekezetéből távozókra is állandó levelezés útján terjesztve ki gondját.

Konfirmált ii 598, nő 583, összesen 1181. Ennél az eljárás a konfirmándusok korát illetőleg még mindig nem egységes. A legyesbényei presbitérium érthető okokból az egységes eljárást sürgeti, kegyeskedjék ebben a kérdésben határozatot hozni. Felterjesztésük indoka, hogy rossz hatást tesz a gyülekezetekre, ha egyik helyen 12 éveseket, másik helyen 14 éveseket konfirmálnak. A magam részéről ezt a kérdést a javaslattételre a Lelkészszerkezetnek adnám ki.

Nem lesz érdektelen dolog az egyházmegyei más vallásuak számát ide iktatni, ha nagyon megbízható adatokkal állunk szemben. — E szerint van egyházmegyénkben

Róm. kat.	..	---	41.856
Gör. kat.	---	---	13.818
Ág. htv. ev.	---	---	937
Unitárius	---	---	9
Izraelita	..	---	12.164
Más vallásu összesen			68.794
Ref.	„	„	58.181

Tehát a ref. lélekszám csak 10.603 lélekkel volna kevesebb, mint a többi vallásfelekezetek együttes lélekszáma és még is igen sok tekintetben szorulunk háttérbe, nincs meg a mi tömör számunknak a közéletben elhatározó jelentősége.

Őrállók legyen szigorubb az őrállás! Iparkodjunk kivédeni az Actió Cathólíka minden vonalon történő előtérbe nyomulását.

Az úrvacsorával élők számáról már fentebb megemlékeztem, csupán a nyert számot a rend kedvéért a megfelelő adatok sorába ide jegyzem:

Úrvacsorával élt fi 31.611, nő 37.792, együtt 69.403. A nők több, mint 6000-el vezetnek, holott általános tapasztalat kezd lenni, hogy a templomlátogatásban a férfiak sok helyen a nőkön is állandóan tútesznek. Talán a külső munkában álló férfinak nincs úgy módjában megtenni a bűnbánati előkészületet?!

Bár elnöktársam lelkesedéssel emlékezett meg Püspök Atyáinknak egyházmegyénk harangodi gyülekezeteiben tett

látogatásáról nem térhetek ki előle, hogy az a látogatás a maga nagy jelentőségénél fogva ide is be ne kerüljön, ebbe a jelentésbe.

Első perctől az utolsóig boldog részese voltam ennek a püspöki látogatásnak és örvendező szemlélője annak a lelki hatásnak, amely a püspök úr lelkimagvetése nyomán e lelkekben támadt. Már maguk a külsőségek jelezték, hogy a harangodi kálvinista nép erősebb hitbeli öntudatra ébredt. Ez az ébredés több esetben áldozatos cselekvések alakjában Istennek tetsző drága gyümölcsöket is érlett. Gyönyörűség volt nézni püspökünknek a gyülekezet tagjai közti szeretetteljes elvegyülését, kicsi gyermektől fogva az aggastyánig, napszámostól a földesurig, hozzá való bizalmas közeledését. Mint egy édesapa, úgy állt az Őt körülvevő sokaságban, mely csügghet az ajkán, mikor a hit, a tiszta erkölcs, az égő honszerelem igéivel a lelkeket fogjul tartotta.

Nagy volt ennek a szent Lélek tüztől nyert szónoki hévnek a közvetlen hatása is, de látni lehetett, hogy a magvetés nyomán gazdag aratásra érnek meg azok a lelkek, amelyek ennek az elragadó szolgálatnak közvetlen hatása alá is kerültek.

Az volt útközben nem egyszer az érzésem, hogy így járhatott hajdan széjjel Sztáray Mihály és nyerte meg a magyar népet, hogy lába nyomán — homlokán az evangélium rózsájával — kivirult 120 gyülekezet.

Fogadja a főtiszteletű és méltóságos Püspök úr és imádságos lelkű kíséretársa egyházkerületi lelkészi főjegyzőnk és a látogatás technikai lebonyolítását annyi körültekintéssel és figyelmességgel végzett püspöki titkárunk az egyházmegye részéről mély hálával és tisztelettel kifejezett köszönetünket, azért az évtizedekre kiható emlékezetes munkáért, amellyel hitében, lelkierejében és öntudatában meggazdagították kebelbeli gyülekezeteinket!

Friss lelki-testi erőt kívánunk ennek az ezrek és ezrek lelkét megmozgató, fogékonyá tevő látogatásnak a folytatásához. Az őszi viszontlátásra!

Az általános jelenségen túl bizonyos részletekre is ki kell terjeszkednem.

A felettes hatóság intézkedéseivel szemben kezd jelentkezni az engedetlenség. A monoki presbitérium javadalom-

csonkítással akarta kiállítani a díjlevelét, s mikor törvénytelen határozatukat megsemmisítettem és új határozathozatalára utasítottam a presbitériumot, újból csak renitenskedett, nem állította ki sértetlenül a tanítói díjlevelet, amint azt az E. T. V. tc. 27. §-ának első bekezdése rendeli, hanem az általam névszerinti szavazással elrendelt új határozathozatalával makacsul megmaradtak álláspontjuk mellett mindössze annyi változtatással, hogy mégis már köszénre való némi kárpótlással kívánták a díjlevelet kiállítani.

Az ügyben különben a közgyűlés fog határozni. Nem vettem fel közgyűlési tárgyal a tiszakarádiak magatartását, akikhez mint batyus zsidók poros csapata, vonult be kézi táskával kezében az egyházlátogatóság, noha érkezésükről a lelkipásztor idejében kiértéskített. Nem tulajdonítok nagy fontosságot ennek az esetnek, elvégre az ilyen tapintatlanság az egyház és iskolalátogatók személyének a tisztességét a legtávolabbról sem érintette, azoknak a becsülete és értéke csak nőtt ebben az apostoli útban, hogy a 3 kilométeres utat a Krisztus alázatával tették meg a faluban.

Hogy azok hogy gondolkoznak az esetről, akiket itt mulasztás terhel, közönbös előttem, csak arra kérem őket, hogy az illedelemből jövőre vegyenek leckét.

Az aztán más dolog, hogy zsidó tető nélkül ázik a harangjuk, hogy a toronyépítést legjobban a lelkipásztor ellenzi, hogy egy olyan nagy egyházközségben a gyülekezeti élet igazában nem bir kibontakozni, hogy a legjobb munkások elkedvetlenednek, ezekre nézve az egyházmegyei gondnok úr Óméltóságával egyetértésben kívánunk rövidesen tájékozódni, amire őt bizalommal és szeretettel ezennel fel is kérem.

Szerencsen megoldandó a hitoktatói önálló lelkeszi állás megszervezése. Annyi ott az iskola, az osztályok száma olyan nagy és oly bőséges a tananyag, hogy a vallástanítás jelenlegi formáján feltétlenül változtatni kell. A szervezés előkészítő munkálatait közgyűlésünk rendelje el.

Ricse — Istennek hála! — lecsendesedett, mások pályáznak a régi hirnevére. Hisszük, hogy ifjú lelkipásztorának képzettsége és nevelői munkából egy gyülekezet őrangyalául elhívott felesége lelkes munkájára feltetszik az új hajnal sugára a nem is oly rég buzgó gyülekezet felett, amelyet

a sok teherviselés és a közvetlen közelből kapott hitbeli tévelygés oly erősen kikezdett.

Mádra nézve azt ajánlja az egyházlátogatoság, hogy állítsák helyre a felekezeti iskolát, szervezzenek egy tanítói állást. Annak betöltője a magasabb osztályu ref. tanulók tanítója lehetne s egyidejűleg kántora a gyülekezetnek, amiért ma 500 P-t fizetnek. Egy tanítói állás fenttartása se kerülne sokkal többbe.

Az ondi presbitérium huza-vonájáról is szól a jelentés, mely szerint a parókia fedését az épület kárára és veszélyére halogatják. Sürgős intézkedésre méltóztassék felhívni az egyház presbitériumát.

Révleányváron az előkönyörgő tanító súlyos beteg; a tanítónő hanyag, ami szinte oka annak, hogy fizetni neki nem akarnak. Hátrálékos fizetéshez erélyes intézkedéssel fogom hozzásegíteni, viszont felhívtam, hogy kérje nyugdíjazását, amit a tanfelügyelő úr is kívánt tőle. Ha simán nem megy a dolog, ebben is erélyes eszközökhöz fordulok.

Zemplénagárdon meglátszik a lelkész ujjászületése, de a belmissziói munkának semmi nyoma, noha káplán is van. A s.-lelkészt próbaidőre ott tartotta szigorú utasítással, amelynek már megtermett az első gyümölcse, tiszteletes atyánkfiának a révleányvári leányegyházban végzett egy hónapi munkájáról szóló kimerítő jelentése. A lekipasztortól is munkát várok azonban, sok munkát, erre nézve meg van nála a rátermetség, az Isten adta szép tehetség, s a tudás, az esperesi fuvó majd feléleszti buzgósága tüzének a hamuból már is kicsillanó parázsát.

Leteszem a közgyűlés asztalára Kolláth József theologus atyánkfiának a szegilongi fiók-egyház gondozásáról szóló terjedelmes jelentését. Gyönyörűséges az a munka, melyet a Theol. Akadémia jelenlegi igazgatója vezetése, irányítása és anyagi támogatása mellett végeznek. Valósággal egy kis mintagyülekezet képe tárul a jelentésből szemeink elébe. Beszéljen a jelentés helyettem annak, akit egy ilyen öntudatos egyházépítő munka érdekel. Legyen áldott ennek a munkának mind a vezére, mind a munkása! A kis fiók-egyházon pedig legyen az Isten áldása!

A következő új építkezésekről és nagyobb javításokról adhatok számot:

Báj javításokra 910 P, Bodroghalász javításokra 700 P-t, Karos új tanterem építésére 1.100 P-t, Cigánd javításokra 3.354 P-t, Csobaj iskola és tanítói lakás építésére 11.493 P-t, Erdőbénye lelkészlak javítására 877 P-t, Sima tanítói lakás javítására 506 P-t, Gesztely lelkészi istálló építésére és javításokra 1.117 P-t, Golop javításokra 458 P-t, Hernádkak templomépítésre 8.200 P-t, Hernádnémeti javításokra 700 P-t, Kesznyéten iskola és tanítói lakás padlózására 1.507 P-t, Láca lelkészlak renoválására 1.087 P-t, Mád javításokra 428 P, Megyaszó javításokra 1.293 P-t, Prügy kőfalépítés, javításokra 1.059 P-t, Sajóhidvég javításokra 579 P-t, Sátoraljaúj hely javításokra 1 221 P-t, Semjén temetőkerítésre 1.214 P-t, Szerencs lelkészlakás építésre 6.177 P-t, Taktaszada javításokra 365-P-t, Tarcal javításokra 787 P-t, Tiszakarád javításokra 646 P-t, Tiszaluc templom és iskolarenoválásra 4.270 P-t, Tokaj kőfalépítésre 493 P-t, Sóstófalva templom építésére 11.000 P-t, Vajdáccka új iskolaépítésre és javításokra 7.156 P-t, Zemplénagárd javításokra 520 P-t, Alsódobsza iskolaépítésre 5.600 P-t fordított. A kisebb javításokat nem sorolva fel, de azok összegét is belefoglalva, az új épületek emelése és javítások összegébe : 65.531 P 14 fillér az az összeg, amelyről számolhatok.

Mult évi őszi egyházmegyei közgyűlésünk óta a következő személyi változások történtek. Nagy S. Béla lelkipásztor testvérünk elfoglalta sátoraljaúj helyi ; Varga János ricsei állását, mindkettőjüket a bizonyos reménységgel erősítettem be, hogy szolgálatuk őrhelyükön nagy nyereséget jelent. Segédtanítókul megválasztattak : Sinkó Jolán Cigándra, Katona László álláscsere folytán Olaszliszkára. Munkájukra és személyükre szívünkben kívánunk bőséges Istenáldást.

Ide is örömmel jegyzem fel Bartha Lajos vissi, Filep Sándor újcsanálosi és Posta Sándor báji tanítónknak a Püspök úr által történt igazgatói kinevezését. Mind a hárman kiváló, érdemes tagjai egyházmegyénk értékes tanítótestületének, akik egyházas érzületükkel, kiváló nevelői munkájukkal, egyéni szeretetreméltóságukkal jelentkeztek. Hosszu éveken át viselik friss erőben és jó egészségben mindnyájunk tisztelete által övezetten a jól megszolgált kitüntetést és az azzal járó tisztességet.

Halottainkról kell megemlékezni. Pálur József nyug. igazg. tanító hosszas szenvedés után Mátraházán hunyt el. Az egykor munkás és fáradhatatlan ember nyugalma a gyöngyösi sírkertben találta fel. Emléke közöttünk áldott legyen!

A másik halottunk, akit magunkénak vallunk, mint egyházmegyénk egyik legfáradhatatlanabb munkásának, tanügyi bizottságunk előadójának annyi gazdag ígérettel telt, drága reménységét, az ígéreteknek egész zöld erdejét vitte el magával, Kántor Zoltán egyetemi hallgató, aki lassú hervadással hult oda a korai enyészet ölébe. Legyen áldott szép emléke! Az övét vigasztaló kegyelmes Atya pedig a mélyen megsebzett szülők és testvérek szívét kötözzesse, gyógytassza!

A magam munkájáról ennyit röviden: igyekeztem Isten segédelmével szolgálni, erőmtől telhetőleg; amiben fogyatékos volt a szolgálatom, azért elnézést kérek és azt, hogy segítsék elő a munkámat azzal, hogy senki ne terheljen az őt is zaklató, nekem is munkát adó, mindkettőnk bántó, munkára sarkaló újabb meg újabb felszólítással. A munka e nélkül is sok, az erő pedig hanyatló és kevés. A múlt évről 1431, erről az évről eddig 803 iktatószám beszél arról, hogy az esperesség ma nem semmittevés. A segedelemért pedig legyen áldott az Isten! Midőn jelentésemnek elfogadását mély tisztelettel kérem, ajánlom magamat a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés jóindulatába és szeretetébe.

Cigánd, 1939 július 2.

Janka Károly

esperes.

Egyházmegyei gyűlés esperesének a hűséges őrálásról tanuskodó, körültekintő gondnal szerkesztett, egyházközségeink kül- és beléletére vonatkozó, gyülekezeti munkásaink tevékenységéről is hű képet adó jelentését, hálás köszönetének a kifejezésével egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja s ahhoz fűzött a következő határozatokat hozza:

a) Egyházmegyei gyűlés mélységes hálával borul le a Mindenható előtt, akinek csodálatos kegyelme és ajándékozó jósága visszaadta nekünk

édes magyar hazánk egy drága darabját s lehetővé tette, hogy idegen elnyomás alatt synylódó véreink közzül több százezren visszatérhettek az ősi hajlékba, a magyar testvériség ősi otthonába. . Imádságos szívvvel köszöni meg Istennek azt a boldog, örömteljes találkozót is, amikor 20 év nehéz próbája, sok keserű szenvedése után leomlott az ősi egyházmegyét 2 részre osztó kényszer határ s ujra ölelkezhettünk azokkal az alsózempléni testvéreinkkel, akikkel mindig az elfogyhatatlan testvéri szeretet fűzött össze bennünket s akik minden elismerésre méltó hősiességgel, törhetelenséggel megőrizték magyar hazánk s ref. anyaszentegyházunkhoz való hűségüket s szilárdan, ingadozás nélkül kitartottak református hitük mellett.

Egyházmegyei gyűlés meleg testvéri szeretettel köszönti visszatért gyülekezeteinket és testvéreinket s kéri Istent, tegye lehetővé, hogy az ujra találkozottak egyező akarattal és közös szolgálattal tovább építhessék magyar református Sionunk kőfalait.

b) Egyházmegyei gyűlés a visszatérő egyházmegyei rész hovatartozandósága kérdésének a rendezésére a maga kebeléből egy előkészítő bizottságot küld ki, melynek tagjai elnökségen kívül, Dr Marton János lelkészi tanácsbíró, Dr Kiss Sándor világi tanácsbíró, Janka Péter egyházmegyei lelkészi főjegyző, Dr Szabó Sándor ügyész, világi főjegyző s egyuttal felkéri a visszatért egyházmegyei rész közgyűlését is hasonló bizottság alakítására s a 2 bizottság tárgyalásai mielőbbi megkezdésének a lehetővé tételére.

c) Egyházmegyei gyűlés úgy a visszatérő egyházmegyei rész gyülekezetei lelkiségének komoly mérlegeléssel való megállapítása, mint az egyházi missiói és iskolai munkák összhangzatossá tétele érdekében szükséges intézkedéseket, az új egyházmegyei határok tisztázása után fogja megtenni.

d) Egyházmegyei gyűlés elismerésének és hálás köszönetének a kifejezésével adózik gyülekezeteink azon lelkipásztorai és tanítói hitveseinek, tanítónőinek, továbbá azon Istentől kiváiasztott női tagjainak, akik a gyülekezeti missiói munkákban szolgálataikkal résztvettek s gyümölcstermő életükkel jó példát mutatnak. Örömmel csatlakozik esperesnek a vámosújfalui és sárai gyülekezetekben folyó szép munkák felett kinyilvánított elismeréséhez s a maga részéről is Isten áldását kéri a lelkipásztor életére.

e) Felkéri lelkészértekezletét, hogy a kebelbeli presbitériumoknak az Országos Ref. Presbiteri Szövetség tagjai közzé való belépésének a kérdésével foglalkozzék s terjesszen egyházmegyei gyűlés elé oly értelmű javaslatot, amely a belépést és a tagságot minden gyülekezetre nézve lehetővé teszi Ujra figyelmébe ajánlja lelkészértekezlet elnökének mult évi okt. 12-én tartott gyűlésnek 10. c. sz. határozatát, mely a konfirmációi oktatás rendjére, az életkor és előkészítés tartama tekintetében követendő egységes eljárásra nézve kér lelkészértekezlettől javaslatot.

f) Felhívja egyházmegyei gyűlés közalapi, nyugdíj és közigazgatási járulékokkal hátralékban levő gyülekezetek presbiteriumait, hogy a hátralékok mielőbbi befizetésére nézve a szükséges intézkedéseket tegyék meg s ahol a felhívás október 1-ig eredményre nem vezet, utasítja esperesét a hátralékoknak közigazgatási úton való, szigorú behajtására.

g) Utasítja azon egyházközségek presbitériumait, ahol az egyházi adó nincs közös kezelésbe adva, hogy az egyházi adók beszedéséhez idejében kezdjenek hozzá s azok eredményét lelkész és gondnok egy levelező lapon anyagi felelősség mellett szept. 1., szept. 15. és okt. 1-én összecsűrűleg jelentsék esperesi hivatalhoz, hogy a hátralékok behajtásáról kellő időben gondoskodás történhessen.

h) Felkéri lelkészértekezletét és tanítóegyesületét, hogy tegye megvitatás tárgyává az egyház és iskolalátogatás jelenlegi rendjét s az esetleges szétválasztásra s a látogatás idejére nézve terjeszsen legközelebbi egyházmegyei gyűlésünk elé véleményes javaslatot.

j) Egyházmegyei gyűlés a maga részéről is kifejezi mélységes háláját és köszönetét Főtiszteletű Püspök Úr és kíséretében lévő munkatársai iránt egyházmegyénk harangodi gyülekezeteiben végzett generális vizitációjáért, amely bizonyára mindenütt maradandó nyomokat hagyó és áldott lelki hatásokat kiváltó volt. Egyházmegyénk szeretettel és jó reménységgel várja a tervbe vett további látogatásokat s azért könyörög a Mindenhatóhoz, hogy koronázza meg áldásaival Főtiszteletű Püspök Úr munkáját, áldja meg életét, tartsa meg erejét, egészségét, hogy látogatásai nyomán érendő nemes gyümölcsöket megláthassa és sokáig izlelhesse.

k) Egyházmegyei gyűlés sajnálattal értesül a tiszakarádi egyházközségben uralkodó kedvezőtlen egyházi állapotokról s felkéri elnökségét, hogy a helyszinre kiszállva, igyekezzék az okokat felderíteni s a szükséges intézkedéseket megtenni.

l) Utasítja a szerencsi egyházközség presbitériumát, hogy az önnálló hitoktatói állás megszervezésére nézve a kezdeményező lépéseket tegye meg.

m) Felhívja a mádi egyház presbitériumát, hogy az 1 tanerős felekezeti iskola visszaállítását tegye megfontolás tárgyává s amennyiben az egyház teherbíró képessége lehetővé teszi, érdemileg foglalkozzék ezzel a kérdéssel.

n) Egyházmegyei gyűlés anyagi felelősség mellett utasítja az ondi egyház presbitériumát, hogy a lelkészlak fedési munkálataira nézve törvényben előírt kötelességeinek haladéktalanul tegyen eleget.

o) Elismerését és hálás köszönetét fejezi ki a szegi-longi fiók-egyház lelkigondozását irányító

dr Zsiros József theologiai akadémiai igazgató úrnak s a munkát olyan hűséggel és áldott eredménnyel végző Kolláth József theologus atyánkfiának.

p.) Kegyeletes érzésekkel gondol néhai Pálur József ny. vajdácskai tanítóra, a küzdelmes élet között is munkás és fáradhatatlan emberre s mély-séges részvéttel osztozik Kántor Mihály e. m. i. tanító képviselőt, tanügyi előadót és családját ért súlyos gyászban, mely a szép jövő előtt álló szeretett fiuk elvesztését sirató szülőknek osztályrészül jutott.

Egyházmegyei gyűlés áldást kér a nyugvó porokra, vigasztalást a megsebzett szíveknek, vesztet családok előtt pedig őszinte részvétét és testvéri együttérzését fejezi ki.

13. Esperes jelenti, hogy az egyházmegyei bíróság 2 tanácsban fogja a bírósági ügyeket tárgyalni. A tárgyalás 11 órakor kezdődik s az I. sz. tanács az imateremben, a II. sz tanács pedig a tanácsteremben fogja ülését tartani.

Tudomásul szolgál.

14. Egyházkerületi képviselőkül legközelebbi egyházmegyei gyűlésünkig terjedő hatállyal

elnökség mellett kiküldetnek, lelkészi részről: Kun Zoltán, dr Nagy Sándor Béla, Verebélyi Dezső tanácsbírák, rendes, Hegedüs László tanácsbíró póttagul; világi részről: dr Asztalos Kálmán, Hodossi Béla, dr Kérészy Sándor tanácsbírák rendes, Asztalos Gyula tanácsbíró póttagul.

15/a. Benke Kálmán, egyházmegyei számvevő felolvassa a számvevőszék 1939 július 4-én tartott gyűlésének jegyzőkönyve alapján összeállított következő jelentését:

Az egyházmegye számvevői valamennyien élőszóval tették meg jelentéseiket, a betegsége miatt távollevő Butykay István írásban terjesztette elő jelentését. Megvizsgálták a gyülekezetek 1938 évi számadásait és azokat az általuk tett

megjegyzésekkel megerősítésre ajánlják. Felhívja a számvevőszék a tokaji egyházat, hogy számadását a számvevő észrevételeinek figyelembe vételével helyesbitse és azt az év végéig az egyházmegyei elnökségnek nyújtsa be,

A számvevők jelentésével kapcsolatban sajnálattal veszi tudomásul a számvevőszék a számadási nyugták gondatlanságát és kéri a közgyűlést, hogy tegyen szigorú rendelkezést, hogy a számvevők csakis a konventi utasítás szerint pontosan kiállított nyugták alapján összeállított számadást hagyják jóvá.

Szükségesnek látja a számvevőszék, hogy a legközelebbi lelkészértekezlet foglalkozzék az új számadási rend ismertetésével és tisztázza a számadásra és költségvetésre vonatkozó elvi kérdéseket.

Javasolja a számvevőszék az egyházmegyei közgyűlésnek, hogy már a legközelebbi egyházlátogatásnál az egyházlátogatást végző tanácsbíró mellett az illető járás számvevője legyen a jegyzőkönyvvezető, hogy így a számvevők az egyes egyházak anyagi életét a helyszínen is megvizsgálhassák.

Az egyházlátogatással kapcsolatban javasolja a számvevőszék, hogy a gyülekezetekre nehezedő teher csökkenése céljából az egyházlátogatók személyenkénti 2 P. kész kiadás fedezését és kész útiköltségét együtt szedjék be az e. m. pénztár útján a többi közigazgatási költséggel együtt a beterjesztett útszámlák alapján.

Tárgyalta a számvevőszék a számvevők jelentését az egyházközségek elkészített vagyontörzskönyvéről. Figyelembe véve azt, hogy csaknem minden egyházközség vagyontörzskönyvében van kisebb-nagyobb hiba, vagy hiány, felhívja a számvevőket, hogy e hiányokat és az észrevételeiket közöljék az egyházközségekkel és az így kiigazított vagyontörzskönyveket az őszi e. m. közgyűlés fogja megerősíteni.

Az egyházmegye számvevői jelentést tesznek a gyülekezetek 1939. évi költségvetéseinek megvizsgálása alkalmával szerzett tapasztalataikról. E jelentések alapján számvevőszék javasolja, hogy utasítsa a közgyűlés az egyházközségeket, hogy költségvetéseiket szigorúan a konventi utasítás szem előtt tartásával állítsák össze és készítsenek nyilvántartást az államtól kapott segélyekről és fizetésekről.

Megvizsgálta a számvevőszék az egyházmegye 1938 évi pénztári számadását és azt 13,453 P. 95 fill. bevétel és 13,453 P. 95 fill. kiadással jóváhagyja.

E számadással kapcsolatban megállapítja a számvevőszék, hogy Esperes Úr az 1938. évben semmiféle tiszteletdíjat nem vett fel. Számvevőszék nagy hálával és köszönettel emlékszik meg Esperese önzetlen szolgálatáról és munkájáról és kéri a közgyűlést, hogy köszönetét jegyzőkönyvben fejezze ki Esperesének.

Elkészítette a számvevőszék az egyházmegye 1939. évi költségvetését 15,973 P. 06 fill. szükséglettel, 15,985 fill. fedezettel és 12 P. 81 fill. felesleggel.

A költségvetésnek ily módon való elkészítése csak úgy volt lehetséges, ha az egyházmegyei közigazgatási járulék kb. 1000 P-vel mintegy 60%-al felemeltetik és ehhez kéri a közgyűlés hozzájárulását.

Felhatalmazást kér a számvevőszék a közgyűléstől arra is, hogy az egyházmegyei jegyzőkönyveket kinyomtathassa.

Köszönetet mond a számvevőszék Gecse Lajosnak aki 20 éven át végzi az egyházmegyei pénzkezelés nehéz munkáját és kéri a közgyűlést, hogy köszönetét hasonlóképpen fejezze ki Gecse Lajos pénztárnoknak.

Megállapította a számvevőszék az e. m. pénztár kezeléséről szóló szabályrendeletet és azt elfogadásra ajánlja a közgyűlésnek.

Egyházmegyei közgyűlés a számvevőszék jelentése alapján nagy hálával és köszönettel emlékezik meg Esperesének arról az önzetlen tetteről, hogy az esperesi munkát minden tiszteletdíj nélkül végezte.

Elismeréssel és köszönettel adózik pénztárnokának Gecse Lajosnak 20 éves hűséges pénztárnoki munkájáért és további pénztárnoki munkájára is Isten áldását kívánja.

A számvevőszéknek azt a javaslatát, hogy az egyházlátogatói napidíj helyett 2 P. kész kiadás és útiköltség megtérítés fizetessék, nem fogadja el a közgyűlés, mert ezt a kérdést egyházi törvények és szabályrendeletek állapítják meg, ezért

és az egyházlátogatói tekintély megóvása végett is a régi rend fentartását óhajtja a közgyűlés.

A számvevőszék jelentésének többi pontját elfogadja a közgyűlés és annak javaslatait határozati erőre emeli.

15/b. Lelkeszi főjegyző egész terjedelmében felolvassa és ismerteti az egyházmegyei Számvevőszék f. évi július hó 4-én tartott gyűlésében tárgyalt, az esperes felhívására az általa alkotott s a számvevőszék által elfogadott és elfogadásra ajánlott, az egyházmegyei pénztár kezeléséről és ellenőrzéséről szóló szabályrendeletet, amint következik :

I. Kezelés.

1. §. Egyházmegyei gyűlés az egyházmegyei számvevőszék meghallgatásával anyagi biztosítékkal rendelkező lelkeszi tagjai közül pénztárnokot választ. Vagyoni biztosítékkul szolgál a megválasztott telekkönyvi tulajdonát képező ingatlan vagyon, takarékbetétkönyv, életbiztosítási kötvény.

2. §. A pénztárnok hivatalbalépésekor az egyházmegyei gyűlés előtt esküt tesz. Fizetését az egyházmegyei gyűlés állapítja meg, mely jelenleg évi 600 P. Pénztárnok sem az elnökséggel, sem az ellenőrző bizottság többi tagjaival rokonságban nem lehet.

3. §. A pénztárnok kötelességei :

a) Teljes anyagi és erkölcsi felelősség mellett kezeli az egyházmegyei pénztárba befizetett egyházmegyei, egyházkerületi, főiskolai és vegyes járulékokat, ugyszintén a közalapi és nyugdíjintézeti járulékokat. Órzi az egyházmegye értékpapírjait, alapítványait, pénztári könyveit, pénzokmányait, költségvetéseit és számadásait. Nyilvántartja az egyházmegye követeléseit és az egyházmegye tőkéiről törzskönyvet vezet.

b) Az egyes egyházközségeket és lelkipásztorokat terhelő járulékokról pontos kimutatást készít s azt az érdekelteknek minden év július 1-ig megküldi.

c) Minden az egyházmegye pénztárát érdeklő s ott átfutó bevételről és kiadásról bekötött pénztári naplót, további elszámolási ágakként pénztári főkönyvet, a közalapi és lel-

készí nyugdíjintézeti járulékokról pedig ezek ügyrendjében megállapított külön-külön számadást vezet s e két utóbbi címen befutó összegnek rendeltetési helyre való juttatásáról az ügyrendben megállapított időn belül gondoskodik.

d) Minden bevétel ellennyugta vagy a fizetés mennyiségét igazoló más okmány, minden kiadás nyugta mellett a számvevőszék határozata vagy az esperes ulalványozása alapján teljesíthető. A nyugták, ellennyugták és a fizetést igazoló egyéb okmányok a pénztári főkönyv és a külön számadások szerint rendezendők.

c) Esperes és segédlelkésze, továbbá pénztárnok járandóságait havonta előre, a többi fizetéssel vagy tiszteletdíjjal javadalmazott egyházmegyei alkalmazottak, tisztségviselők járandóságait negyedévenként utólag kifizeti s esetről-esetre kiegyenlíti a kiküldöttek esperesileg utalványozott napidíjait, utiköltségeit, esetleg erre szóló előlegeit.

f) Ha a pénztárban a pénzkészlet nagyobb, mint amennyi a legközelebb teljesítendő fizetések és kiadások fedezésére szükséges, annak 300 P-t meghaladó részét pénztárnok M. Kir. Postatakarékpénztárnál betétként elhelyezni tartozik.

g) A pénztári naplót, a pénztári főkönyvet minden év debember 20-án lezárja és a számadásokat elkészíti. A közalapi és nyugdíjintézeti számadásokat az ügyrendben megállapított időben, az egyházmegyei számadást — teljesen felszerelve — legkésőbb január 31-ig esperesnek bemutatja, aki az egyházmegyei számadást a legközelebbi egyházmegyei számvevőszéki gyűlés elé, a közalapi- és nyugdíjintézeti számadásokat pedig ezek felülvizsgálatára jogosult bizottságok elé terjeszti.

h) Idejében elkészíti és elnökségnek bemutatja az egyházmegye költségvetését; elnökség pedig gondoskodik annak egyházmegyei számvevőszék által történt tárgyalása után egyházmegyei gyűlés elé való terjesztéséről.

i) Vezeti az egyházmegye vagyonleltárát s azt évenként megállapítást, esetleg helyesbítés végett az egyházmegyei számvevőszéknek, megerősítés végett pedig az egyházmegyei közgyűlésnek bemutatja.

II. Ellenőrzés.

4. §. Az egyházmegyei pénztár ellenőrzését számvevőszék az általa e célra alakított ellenőrző bizottsága útján végzi, amely elnökségen kívül még 2 tagból áll. A bizottság működéséhez legalább 2 tag jelenléte szükséges.

5. §. Az ellenőrző bizottság jogosult bármikor, de köteles is legalább évente kétszer pénztári vizsgálatot tartani, amikor is a pénztárnok eljárását, könyvvezetését vizsgálat tárgyává teszi, a pénztár pénzkészletét a könyvek alapján megállapítja s azok meglétéről meggyőződést szerez. A vizsgálatról jegyzőkönyv veendő fel, mely számvevőszék és egyházmegyei gyűlés elé terjesztendő.

6. §. A pénztárnok köteles a pénztárvizsgálat alkalmával az egyes pénztárak állására, valamint az óvadékra vonatkozó adatokat és igazoló okmányokat az ellenőrző bizottság rendelkezésére bocsátani, a készpénzt, értékpapirokat, betétkönyveket kívánatra felmutatni.

7. §. Amennyiben az ellenőrző bizottság a pénztár kezelésében visszaélést tapasztalna — egyházmegyei ügyész véleményének meghallgatása után — elnökség útján a vizsgálat elrendeléséről haladéktalanul intézkedik.

III. Főfelügyelet.

8. §. A pénztár feletti főfelügyeleti jogot az egyházmegyei közgyűlés gyakorolja. Az egyházmegyei gyűlés a pénztárvizsgálatokról szóló, számvevőszék által letárgyalt jegyzőkönyveket szintén tárgyalás alá veszi s úgy a kezelésre, mint az ellenőrzésre nézve a felmentvényt megadja, vagy a körülményekhez képest intézkedik.

Egyházmegyei közgyűlés a szabályrendeletet elfogadja és azt jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

Ellenőrző bizottság tagjaíul elnökségen kívül dr Kiss Sándor vil. tanácsbíró és Janka Péter e.-m.-i lelkészi főjegyzőt választja meg.

16. Kántor Mihály tanügyi előadó betérjeszti az e. m-i tanügyi bizottságnak f. évi július 4-én tartott ülésében tárgyalt és elfogadott jelentését:

Az alsózempléni református egyházmegye tanügyi bizottsága tisztelettel jelenti, hogy tegnapi gyűlésben az új népiskolai szervezet és szolgálati pragmatika előírása szerinti alelnökét, Kocsár István gesztelyi ig. tanító személyében megválasztotta.

Egyházmegyei közgyűlés a jelentést tudomásul veszi és Kocsár István tanügyi bizottsági alelnök működésére Isten áldását kéri.

A tanügyi bizottság jelenti továbbá, hogy ugyanezen gyűlésben megvizsgálta az iskolalátogató küldöttségek jelentéseit s azokat egybefoglalva, a következőket állapítja meg: A jelentések 61 anya-, leány-, társ- és fiókegyházközség adatait tartalmazzák. 3 egyházból: *Szegi, Zalkod és Bodrogkisfaludról*, valamint *12 szórványából* — tehát kb. 1000—1100 lélekről és 150—180 tankötelesről — nincs részletes jelentés. Az adatokat szolgáltató 61 egyházközségben él 55.154 lélek. Figyelemre való adat az anyaszentegyház tanítói munkájának megmérésénél — akár a munka akadályait, akár a tevékenység lelkeségét és eredményeit tekintjük — az a körülmény, hogy általában vallási kisebbség vagyunk.

Az iskolát fenntartó egyházközségek száma: 51, az iskolák száma is 51. Ebben a számban azonban benne van a Sárospataki Főiskola györgytarlói tanyai és egyházkerületünk tanítóképző intézetének gyakorlóiskolája is. Van még 16 általános és 2 gazd. tképző iskola. A mindennapiak közül részben osztott 33, osztatlan 18. Hat osztályu 49, *törpe*, azaz más jellegű iskolával összeműködő 2, Karcsán és Kenézlőn. A ref. egyháznak mindenik helyen a felsőbb osztályok jutottak.

Van az egyházmegyében 7642 ref. mindennapi és 3072 tk. iskolai tanköteles. Ezekből saját iskolánkban jár 5465 mindennapi és 563 tk. tanköteles. Jár még hozzánk más vallásu is 623. Ez összesen 6651 tanuló. Ezeket 100 mindennapi és 18 tképző csoportban 100 tanító tanítja 93 iskolateremben. A tantermekből 7 nem megfelelő és csak 5-nek a felszerelése teljes. Ez az öt iskola: a gyakorló, a györgytarlói, szerencsi, sajtóhídvégi és tolesvai iskolák. A 100 tanító közül csak 47 tanít 60-as létszámon alul, 42-nek 60—80, 9-nek 80—100 között van a tanítványa, 2-nek 100-on felül. E két utóbbi kitünőre minősített iskola, ami azért figyelemre

méltó, hogy a tantermek semmi egyéb által nem pótolható legbecsesebb felszerelése: az igazi tanítói lélek. Bár 2 új tanterem épült, mégis 14 osztály-csoport kénytelen úgynevezett váltakozó rendszerrel tanulni: Cigánd, Kesznyéten, Legyesbénye, Ond, Prügy és Révleányvár egyházak iskoláiban. A túlszűkítést segítő tantervek alkalmazásával így-

keztek megszüntetni: Cigánd, Alsódobsza, Bodrog-halász, Kesznyéten, Legyesbénye és Makkoshotyka. Ugyanilyen kíséret szükséges lett volna még Erdő-bényén, Nagyrozvályon és Tiszalúcon. Úgy ezen hiányokat, mint egyházmegyénk népoktatási állapotát tovább részletező adatokat az itt bemutatott táblázatok tüntetik fel.

I. Iskoláink benépesítési és eredményadatai:

Iskola, tanterem osztály csoport	Tanulók neve	Saját iskoláinkba iratkozott református tanulók						Évközben kimaradt	Év végéig járt ref. tanuló	Más vallású járt hozzánk	Iskoláink összes népessége	Tanítók, tanítónők tanítási eredménye						Ebből vegyes osztály
		I.	II.	III.	IV.	V.	IV.					kítűnő	jeles	jó	elégséges	nincs minő- sítve	Összesen	
		o s z t á l y b a																
51 iskola 93 tanterem 100 oszt.csp.	fiú	597	562	522	486	425	348	104	2.836	330	3.166	24	24	17	4	6	75	75
	(nő) leány	549	496	493	424	429	346	110	2.629	292	2.922	2	16	6	1	—	25	25
	Össze- sen	1.116	1.058	1.015	910	854	694	214	5.465	623	6.088	26	40	23	5	6	100	100
18 osztály csoport	fiú	Saját általános és gazdasági továbbképző iskolába járt.							265		265							18
	leány								298		298							
	Össze- sen								563		563							
			Mindennapi és továbbképző tanulók összesen							6.028		6 651	Osztály csoport					

II. Tulzsufolt iskolák az Alsózempléni Egyházmegyében :

Sorszám	Az egyházközség n e v e	Hány tanulója van			H á n y		H á n y		H á n y		M e g j e g y z é s
		ref.	más vallá- su	Össze- sen	tan- terem	taní- tója	tan- terem	taní- tó	tan- terem	taní- tó	
					v a n		kellene		hiányzik		
1	Alsódobsza _ _ _ _	96	—	96	1	2*	2	2	1	1	*-gal jelöltből 1 kisegítő tan- erő nem rendszeres álláson
2	Bodroghalász _ _ _ _	117	—	117	1	2*	2	2	1	1	„
3	Cigánd _ _ _ _ _	552	100	652	7	8*	11	11	4	4	„
4	Kesznyéten _ _ _ _	196	19	215	2	3*	4	4	2	2	„
5	Legyesbénye _ _ _ _	101	3	104	1	2*	2	2	1	1	„
6	Makkoshotyka _ _ _ _	101	65	166	3*	2	—	3	—	1	*-gal jelölt termekből nem meg felelő 1 terem
7	Nagyrozvágý _ _ _ _	168	11	179	2	2	3	3	1	1	
8	Ond _ _ _ _ _	108	53	161	1*	2	2	2	1	—	„
9	Prügy _ _ _ _ _	171	2	173	2*	3	3	3	1	—	„
10	Révéányvár _ _ _ _	121	2	123	1	2	2	2	1	—	
11	Tiszaluc _ _ _ _ _	232	9	241	3	3	4	4	1	1	
12	Erdőbénye _ _ _	161	10	171	2	2	3	3	1	1	
Összesen					26	33	38	41	15	13	

A meglevőkből nem megfelelő 3 terem.

„ kiségitő tanerő 5.

III. Református tanköteleseink iskolai elhelyezkedése :

Tanulók neve	6 — 1 1 é v e s e k						12 — 14 é v e s e k						Református tanuló iskolába jár összesen	Iskolával kapcsolatos intézmények		
	Összesen	saját iskolába jár	más felekezeti isk.-ba jár	állami v. köz- ségi isk.-ba jár	összesen iskolába jár	Konfirmált	Összesen	saját isk.-ba jár	más jellegű isk.-ba jár	összesen isk. ba jár	konfirmált	középfoku isk.-ba jár		Ifjúsági egyesület	könyvtár	
															tanulóké	tanítóké
fiú	3.873	2.836	40	906	3.783	44	1.481	265	1.213	1.478	422	264	5.525	41	43	47
leány	3.769	2.629	59	993	3.680	45	1.591	298	1.290	1.588	455	112	5.380	42		
Össze- sen	7.642	5.465	99	1.899	7.463	89	3.072	563	2.503	3.066	877	376	10.905	83	43	47

A harmadik táblázat kiemelkedő száma a 10.905 tanuló, ami azt jelenti, hogy az Alsózempléni Egyházmegyében minden ötödik református ember iskolába jár. Ha ezt az adatot kiegészítjük református családokban eltartott többi munkaképtelenek: apró gyermekeknek, elaggott és beteg embereknek adataival, körülbelüli eredményül azt

kapjuk, hogy Alsózemplénben minden református ember önmagát és még egy másik embert tart el. Ezen adat a szülők teherbírása szempontjából érdekelni fogja a figyelmet. A református népoktatás közterhe egyházmegyénkben az elmúlt tanévben a következő volt :

Egyházi és alapítványi jövedelem a haszonélvezeit

ingatlanok értékelése nélkül	87.241 P
Államsegélyből	161.216 „
Községi vagy más alapból	17.342 „
Összesen:	265.799 P

A közvetlenül, tehát egyházi és községi terhek alakjában fizetett összegből kereken két pengővel terheli az iskola fenntartása személyenként a reformátusokat, azaz egy keresőre 4 pengő teher esik az államsegélynek reá visszaháruló részének érintése nélkül. Ezért az összegért kapott az egyház 26 kitünő, 40 jeles, 23 jó, 5 elégséges és 5 osztályozatlan iskolát illetve osztálycsoportot. *Kitünő eredményű iskolája van* a következő tanerőknek: Balogh József, Csoma Károly, Dancs Lajos, Dudás István, Filep Sándor, Gönczy Bertalan, Hadnagy János, Halmy Géza, Horváth Imre, Iván Miklós, Jakab Antal, Kató János, Kántor Mihály, Károlyi József, Kertész Sándor, Kiss András, Kocsár István, Mezey Sándor, Móritzné Nyitrai Margit, Nagy Dezső, Nagyné Kállay Julia, v. Nyitrai Károly, Pongrácz Sámuel, v. Puskás Lajos, Szathmáry Lajos, Uray László. *Jelesek*: Arató Kálmán, Arday Béla, Bagyó Anna, Bajuszné Ujvári Katalin, v. Bak Sándor, Barta Lajos, Belinszky Erzsébet, Bocsor Géza, Budai Imre, Csoma István, Gy.-né Tassonyi Margit Hankó Zoltán, Katona László, Kalotaszegi András, Kántor Lajos, Kolbenheyerné Tóth Jolán, Kolozsvári László, Magda Anna, Máthé László, Molnár Ferenc, Nagy Béla, Palumbyné Szathmári Mária, Papp Ilona, Páli Vilma, Posta Sándor, Pónus Tivadar, Puskás Károly, Rátkay László, Sárközy Mária, Sípos István, Sümegi Ilona, Szabó Zoltánné, Szatmáry István, Szilágyi Árpád, Szöllősy Anna. Tamás Sarolta, Tóth Erzsébet, Tóth József, Vörös Vilma, Angyal László. *Jók*: Bajusz Zoltán, Cselényi Ida, Csicsery Vilma. Éger Károly, Ince Árpád, Kenyeressy Károly lelkesztanító, Kiss Miklós, Komlóssy István, Molnár Lajos, Nagy Magdolna, Nagy Miklós, Nemes Lajos, Orosz László, Regéczkey Géza, Simkó Jolán, Szabó Ferenc, Szabóné Kolumán Piroska, Szabó Piroska, Szentpétery András, Tömösváry Ferenc, Thuróczy Miklós, Varga József, Vasady Fülöp Géza. *Elégségesek*: Botos András, Fülöp Zsófia, Gérecz József, Kolláth Sándor, Máthé Gyula. *Nincs oszt-*

tályozva: Bihary András, Makay József, Pataky István, Szabó Zoltán és a gyakorló iskola két tanerője.

Örvendetes, hogy a kitűnők között sok az olyan iskola, melyeknek a tanítói nemrég hagyták el az iskola padját. Az osztályozás nélkül maradt tanítók részben betegség, részben katonai szolgálat által voltak hivatásukban akadályozva, a gyakorlóiskola minősítésére pedig az egyházlátogatóságnak nincs felhatalmazása. A minősítésekben megállapítható, hogy az alsózempléni református tanítóság derekasan teljesítette kötelességét.

A magyar református népoktatásnak középpontja a vallásos nevelés és oktatás. Az egyház ezenirányu küldetését még akkor is igyekszik teljesíteni, ha a népnevelő iskola nem az egyház birtokában van. Az egyházak lelkipásztorai, segédlelkészei és hitoktatói látják el ezt a kötelességet. Az iskolalátogató küldöttségnek feladata volt, hogy ezt a munkát is megtekintsék és mérlegeljék. A beérkezett jelentések egyrészt a kötelességteljesítésnek ragyogó példáiról számolnak be, másrészt éppen a küldöttségek részéről valami bizonytalanság, zavar állapítható meg a jelentésekből az ellenőrzés munkájának keresztülvitele és feldolgozása körül. A statisztikai kérdőív azon kérdésére, hogy a másjellegű iskolába járó református gyerekek vallásos oktatásáról történik-e gondoskodás, a felelet minden esetben igen. Mekkora az e célra fordított összeg? Erre a legtöbb helyen nincs felelet. Az egyik helyről pontos értesítés érkezett mindenről, még a tanítás is szabályszerű minősítést kapott, a másik jelentés annyira szűkszavú, hogy nemcsak a minősítés maradt el, de még a tanulók statisztikája is hiányzik. Mivel a kérdőívek szerkesztése idejét a mi körülményeink már túlhaladták, úgy, hogy azokban a mával szemben felmerülhető kérdésekre nehéz a feleletadás, szükséges, hogy a látogatásra nézve bizonyos elvi irányítás történjék.

Ugyancsak zavar látszik a konfirmációi oktatás körül is. Alsódobsza, Bájj, Ond, Sóstófalva, Tarcal, Tokaj, Újcsanáros 12 éves korban konfirmálnak, viszont Gesztely, Golop, Hernádkak, Hernádnémeti, Hosszúláz, Kenézlő, Legyesbénye, Mád, Makkoshotyka, Megyaszó, Mezőzombor, Monok, Sátoraljaújhely az elmúlt tanéven egyáltalán nem tartottak konfirmációt. Ennek bizonyára elfogadható oka van, azonban a

jelentésben ennek is helyet kellett volna keresni. A fel nem sorolt helyeken 15. éves korban tartják a hitben való megerősítést.

A jegyzőkönyvek több helyen mint kívánságot állítják fel a népiskolai tanulóknak önállóan való énekelni tudását. Tanügyi bizottság megállapítja, hogy az énektanítási tantervnek valamennyi kijelölt énekét egyetlen tanulónak önállóan elénekelni csak különös képességekkel megáldott tanuló képes. Vannak azonban olyan általánosan használt énekek, melyeknek önálló tudása elengedhetetlen.

Ugyancsak a jegyzőkönyvekből tudjuk, hogy 100 tanító közül csak 7-nek van mellékfoglalkozása: 1 OKH könyvelő, 6 levente-oktató. A tanítói foglalkozással mindenik összeférő, népünk anyagi és erkölcsi színvonalának emelésére alkalmasak. A tanulóknak iskolaegészségügyi ellátása megfelelő, kivéve Erdőhorvátit, hol az árnyékszék gondozatlan, bűzös. A tanítás több helyen szünetelt hosszabb, rövidebb ideig: részint katonai beszállásolás, részint a tanító katonai szolgálata miatt. Megyaszó Újvilágtanyán oktat vallást. Tankönyvhiányról panaszskodik. Gesztely az Idatanyai vallásoktató helyiséget tartja alkalmatlannak, pedig ott állami iskola van. Zalkodon csak magánházaknál végezheti a lelkész a vallásoktatást. Nagy segítségére van az ottani missziós nővér. Illesse érte elismerés. Tarcalon az iskolapadok rozogák. Két hely kivételével a biblia mindenütt ott van a tanteremben. A két kivétel: Fülöp Zsófia révleányvári tanítónő tanterme és a győrtarlói tanyai iskola. Fülöp Zsófiáról a jegyzőkönyv a következőket állapítja meg: „Tanítótársaival szemben nincs megértés, szeretet. Eredményről beszélni is alig lehet, sem szorgalommal, sem a szükséges pead. tudással nem rendelkezik. Sürgősen nyugdíjazandó.” Győrtarlóról a következő a jegyzőkönyvi megállapítás: „Lehetetlen állapot az, hogy egy ref. felekezeti iskolában a ref. gyermekek legyenek kisebbségben, de ha ez előfordul, a református szellem háttérbe ne szoríttassék az egyéb vallásuakra való tekintettel. Isk.-látogatóság nem látta a református jelleg kidomborítását az iskolának sem külső, sem belső életében.” Megjegyzik még, hogy a rk. tanulókat ingyen vallás-tankönyvekkel látják el, óhajtanék, hogy az iskolafenntartó ezt a ref. tanulókkal szemben szintén megtenné.

Iskolalátogatóság megtekintette az egyházmegye területén működő egyetlen református óvodát, a sárospataki egyházban és nagy meglepődését fejezte ki barátosi Finta Erzsébet óvónőnek.

Nyilvánosságra kívánczó megjegyzések a jegyzőkönyvekből egyes egyházi munkásokkal kapcsolatban: Tóth József monoki tanítóról: „Vallás és egyházi ének tanításánál tekintettel van híveink kisebbségi helyzetére.” — Csoma Károly tályai tanítóról: „Meggyőződünk, hogy ez őrálló helyen öntudatos református magyar gyermekek kerülnek ki az iskolából.” Puskás Károly ondi tanítóról: „... megdicsérjük a gyönyörű művészies öszhangzatos éneklést, de egyben felhívjuk, hogy egyházi ének tanításánál törekedjék arra, hogy növendékei önállóan tudják zsoltárainkat és dicséreteinket énekelni...” — Csathó József vámosujfalui lekipásztorról: „Nevelő hatása úgy a gyermekeknél, mint a felnőtteknél: mély vallásos buzgóság, öntudatos hit. Az egész gyülekezet olyan, mint egyetlen test, melynek központi szerve, szíve: a pap.”

Tanügyi bizottság jelentése és javaslatai alapján az egyházmegyei közgyűlés a következő határozatokat hozza:

a) Az Alsózempléni Református Egyházmegye közgyűlése örömmel veszi tudomásul a kebelében működő református tanítóknak, úgyszintén a vallásoktató lekipásztoroknak, segédlelkészeknek hűséges tanítói munkájukról szóló jelentést. Örömet fejezi ki a sok kiváló minősítésű iskola felett s azok között Nagy Dezső ig.-tanító Cigánd és Puskás Lajos ig.-tanító Nagyrozvágy, munkáját külön is ki emeli: 100-on felüli létszám mellett adtak kitűnő iskolát. Elismeréssel veszi tudomásul a lelkészi vallásoktató munkáról beérkezett sok jó bizonyosságot. Istené legyen a dicsőség!

b) Az elégségesre minősített iskolák tanítóit felhívja, hogy több református öntudattal és felelősségérzettel végezzék a jövőben munkájukat. Az elégségesek között Fölöp Zsófia révleányvári tanítónő ellen állandóan gyenge eredményű munkája,

nagyfokú hanyagsága miatt a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot elrendeli.

c) Felhívja Ond, Prügý, Révleányvár presbitériumait, hogy a váltakozó rendszerű tanítást új tanterem építésével, — nem különben felhívja Alsódobsza, Bodroghalász, Legyesbénye, Makkoshotyka, Nagyrozvágy, Tiszaluc és Erdőbénye egyházak presbitériumait, hogy iskoláik nagyfokú túlszűfoltóságát 1—1 új tanítói állás, Kesznyéten 2 és Cigánd 4 új tanítói állás szervezésével és megfelelő, számu új tanterem építésével haladéktalanul szüntessék meg. Makkoshotyka községi iskola érdekében indítson mozgalmat. Erre vonatkozó határozataikat a folyó évi augusztus hó 20-ig esperesi hivatalnak jelentsék.

d) Felhívja Alsódobsza, Báj, Ond, Sóstófalva, Tarcal, Tokaj, Újcsanáros egyházközségek lelkipásztorait, hogy a folyó évi augusztus 20-ig esperesi hivatalnak jelentsék, hogy egyházaikban milyen okok akadályozzák a konfirmációnak a törvényesen előírt 14 éves korban való tartását, ugyancsak ezen határidőre tegyenek jelentést Gesztely, Golop, Hernádkak, Hernádnémeti, Hosszuláz, Kenézlő, Legyesbénye, Mád, Makkoshotyka, Megyaszó, Mezőzombor, Monok, Sátoraljaujhely a konfirmáció ez évi elmaradásának okáról.

e) Felhívja az Alsózempléni Ref. Egyházmegeyi Tanítóegyesület elnökségét, hogy legközelebbi gyűlésének iktassa tárgysorába az önállóan éneklő ref. gyermek nevelésének kérdését, s adjon feleletet arra is, mely énekek azok, melyeknek önálló éneklését közhasználatú voltuknál fogva közepes képességű tanulóktól osztályaik szerint megkövetelni lehet. Ezen gyűlésre a vallásoktató lelkészeket is hívja meg. Az eredményről tegyen javaslat formában jelentést.

f) Felhívja a Sárospataki Református Főiskola előljáróságát, hogy györgytarlói iskolájában a re-

formátus jellegét úgy az iskola külsején, mint belső életében erőteljesen domboríttassa ki. A ref. tanulóknak vallásos könyveik megszerzésénél lehetőség szerint jöjjön segítségül. A tanító napi foglalkozását mindenkor zsoltár énekléssel és biblia-olvasással kezdje. Az öntudatos református életre való nevelést hatékonyabban eszközölje azáltal is, hogy ezt az életet a maga személyében is minden pillanatba tegye láthatóvá.

g) Tarcalt kötelezi iskolapadjainak megjavítására, Erdőhorvátit pedig árnyékszéke gondos szagalanítására.

h) Általánosan elrendeli a következőket:

1. A tanuló és tanítói könyvtárak hiányainak megszüntetése végett az iskolalátogatóság által minden alkalommal ellenőrizendő, hogy a beirási díjak törvényes céljaikra fordíthatnak-e?

2. Az iskola benépesítési, osztálymegosztási és fenntartási adatait minden iskola vezetője, — a ref. tankötelesek beiskolázásának adatait pedig minden iskolaszék, illetve presbitérium állandóan tartsa nyilván és arról minden év október 1-ig tegyen jelentést a tanügyi bizottság elnökének.

3. Minden vallásoktató lelkipásztor, segédlelkész, hitoktató a vallásoktatáshoz készítsen szabályos helyi tanmenetet és óratervet — beleértve a szórványokat és missziós körzeteket is, — vezessen állandó személyszerinti nyilvántartást minden iskolaköteles ref. gyermekről, a tanítás helyéről, idejéről, esetleg akadályairól és költségeiről s ezeket betekintés és láttamozás végett minden október hó 1-ig az esperesi hivatalnak küldje be.

4. Az iskolalátogatás egyöntetű keresztülvitele végett az iskolalátogató szakférfiakat tanügyi bizottság elnöke értekezletre hívja össze lehetőleg az egyházmegyei tanítógyűlés napjának délutánjára.

5. Az egyházmegyei jegyzőkönyvek ezentul a beirási díjak terhére az iskoláknak is megküldetnek.

17/a. Főző László egyházmegyei missziói előadó betérjeszti az egyházmegyei missziói bizottságnak, 1939. évi július hó 4-én tartott ülésében tárgyalta és elfogadott, az egyházak 1938—39. évi missziói munkájáról szóló jelentést.

Úgy érzem, hogy egyházmegyénk pásztorai, tanítói, presbiterei e közgyűlés alkotó tagjai előtt nem vitás, hogy az egyház munkájának lényege a misszió. Misszióban járó küldetésünk van valakitől mindannyiúnknak, akik itt vagyunk. Aki küldött, az az örökkévaló Isten.

Nekem az a feladatom, hogy Egyházmegyénk gyülekezeteinek 1938/39. évi munkájáról jelentést tegyek. Ha csak azoknak a számadatoknak sokszor bizonytalan, talán még fedezet nélkül való feleleteknek az előszámolására szorítkoznék, száraz lenne jelentésem. Úgy gondolom, jó a vándornak, az utasnak, a munkásnak, még az Isten küldetésében is megállani, széttekinteni, újból és újból tisztába jönni azzal, honnan jön, hol van és hová megy? Ha talán Ádámról és Éváról kezdeném, se ijedjen meg senki, hogy ennek a jelentésnek talán vége nem lesz. Csak néhány perc! Nézzünk végig egy esztendő útján, mely az élet útja volt.

Indultunk az örök emberrel Ádámmal. Ha jól megnézzük, alig mentünk tovább. Változott életkörülmények között csaknem ugyanaz a lélek, mely nehezen akarja felismerni parancsoló Urát és nehezen akarja tudomásul venni, hogy vannak számára engedélyezett és tiltott dolgok. Alkalmazkodnunk kellett ebben az esztendőben is ahhoz, aki erre útnak indított. Százszor megtapasztalhattuk, hogy szomorúságunk legtöbbször az engedetlenség miatt támadt. Hányszor engedtünk a csábításnak, hallgattunk a kigyó szavára s ez elvont bennünket az engedelmes szolgálattól. S mi volt, amit adott? Kényelem miatt elhanyagolt igehirdetés, elmulasztott szolgálat után, mindig csak a nyugtalanság, vagy ha már erre nem volt elég fogékony a lelkünk a magunk, ott-honunk, gyülekezetük életében jelentkező bajok.

Tovább mentünk-e annál, akiknek szívében felébredt az irigység, féltékenység, de nem volt helye a felelősség-érzésnek? Amikor a számonkérés elhangzott, ezzel menti magát: „avagy őrizője vagyok-e én az én atyámfiaimnak!” Nem voltunk-e féltékenyek egymásra, nem lobbant-e fel szívünk-

ben a harag lángja, mert felebarátunk áldozati tűzének füstje fölfelé szállt.

Ézsau módjára nem adtunk-e el az elsőszülöttség jogát, ami az Atyánál örökséget biztosított nekünk? Egy jó ebédért, egy esti szórakozásért, kártya partiért, vadászatért, nem hagytuk-e ott szolgálati helyünket? Világi dicsőségért nem tettük-e háttérbe az Istenfiúságra való eljegyeztetést? Az evangélium tisztaságához való hűséges ragaszkodást. Nem volt-e nekünk sokszor több a világ kézszorítása, kitüntetése az Isten szolgálatában való alázatos megmaradásánál?

Nem vetettük-e ókutba Józsefet, az Atyának engedelmes gyermekét, haragudva azért, mert talán hibáinkat az Atya elé vitte? Nem vetettünk-e gáncsot egymás ellen azért, mert úgy gondoltuk, hogy egyik-másik Istenben vetett hitével a fejük felé nőtt? Nem mondtuk-e talán épen a misszió munkásaira: „Imhol jön az álomlátó. Jertek öljük meg!”

A szolgálatba küldött prófétákkal nem mentettük-e magunkat, elhárítva magunktól a megbízást, a missziói küldetést, talán nem is azzal, hogy ifjú vagyok, de azzal sokszor: nem érek rá! Talán beteg hívolt, talán egy nyomorúlton kellett segíteni és nehéz volt a mozdulás. Nézzük gyülekezeteinket!

Izrael népe, miközben Mózeszt a Sinai hegyről haza várta, megfélekezett kötelességeiről, arról, aki az Egyiptomi szolgaságból megszabadította, Istenről. Bálványépítéshez kezdett.

A mennybe távozott és onnan eljövendő Krisztusra váró gyülekezeteink várakozás közben nem feledkeznek-e meg kötelességeikről? Nem forognak-e közülök nagyon sokan a bálványépítés munkája körül, áldozván az ösztönnek, a hiúságnak, az önzésnek? Jeremiás prófétánál Izrael népéről írva van (2, 6) „még csak azt sem mondták hol van az Úr, Aki felhozott Egyiptom földéről, Aki vezérelt minket a pusztában a kietlen és járatlan földön, a szomjúságnak és a halál érnékának földjén.” Vajjon nem igaz-e ez, az imádság mondásban, éneklésben, bizonyoságtevésben néma református keresztyénekről: „még csak azt sem mondták, hol van az Úr? Izrael népének papjairól írva van (Jer. 2, 8) „a papok nem mondták hol van az Úr? A törvény magyarázói nem ismertek engem és a pásztorok hűtelenekké lettek Hozzám, a próféták pedig a Baál által prófétáltak és azok után jártak, akik tehetetlenek.”

Testvéreim! Hallják-e mindig ajkunkról, pásztorok, tanítók, presbiterek, papi és világi előljárók, a felvilágosító szót, arról, hogy hol van az Úr!? Nem támaszkodunk-e anyaszentegyházunk lelki és anyagi kérdéseiben fölöttebb a világ fiaira, mint az örökkévaló Istenre.

Istennek megváltott gyermekei lettünk Jézus Krisztus által.

Ültünk Jézus lábainál, egy tálból mártottunk vele s mégis megtörtént velünk, ami Péterrel, hogy a hatalmasok szemébe nem mertük megmondani: Krisztus Úr!

Ültünk a felházban, mint a tanítványok, várva a Szentlélek ajándékát, sokszor azt sem hittük, hogy van-e Szentlélek.

Voltunk együtt az első gyülekezetben, ahol mindenki foglaltos volt a könyörgésben, az imádkozásban. A szeretet oly nagy volt, hogy az idegenek csodájukra jártak. Megtörténik velünk, hogy kimosolyogjuk a bibliakörök közösségében Szentlelket váró lelkeket.

Mi voltunk a szükségessé vált reformáció harcosai, az evangélium világosságának hordozói, mi voltunk a gályarabok, a klerikálizmus, a papi rend eltörlői, az egyetemes papság elvének hirdetői „Ut omnes unum sint“ jelszó alatt. Mi voltunk fajtánk védelmezői.

Hol vagyunk? Mindanyian érezhetjük szükségességét önmagunkon a reformációnak. Láthatjuk, hogy az evangélium világosságát nem emeljük olyan magasra, mint azt hitvalló ősünk tették. Szolgálatban való hűségünket sokszor megingatja egy be nem fizetett stóla, hol vagyunk a gályarabsághoz? Elv maradt kezeink között az egyetemes papság gondolata, gyakorlati tény Róma kezében. Gondoljuk az Actio Catholica ténykedéseire.

Vázlatosan érintve az örök ember útját, most már keressük helyünket a jelenkor mozgalmaiban, amikor mindenki érzi, hogy egy új világ van alakulóban. 1918-ban nagy ébredési mozgalom indult az egyetemes emberiségért, az ösztönemberért. Szószólója ennek a mozgalomnak Moszkva. Most vesz nagy lendületet az ember faji ébredése. Szószólója Berlin. Az új világ születésének bölcsőjéhez siet az egyházi és politikai világ. A mozgalom veszélyessé válhat, ha nem indul meg az Isten képére teremtett ember ébredése.

Az egyházi életben, a gyülekezeti missziói munkában ez a feladat vár valamenyiünkre, felébreszteni az Isten képére teremtetett embert gyermekben, ifjúbán, öregben, férfiban és nőben.

Bőrünkön tapasztaljuk, hogy az ösztönében, fajiságában éber ember még nem keresztyén közösség és nem ref. gyülekezet. Az Isten képére teremtetett hívő, Krisztust követő ember igazítja el és szentelheti meg azt a mozgalmat, ami most betölti ezt a világot. A próféták, Krisztus azért küldettek, hogy ezt bevezessék, Isten szent lelkét azért küldte, hogy ezt a mozgalmat folyamatba tartsa. Nem tudok szabadulni attól a gondolattól, hogy az evangéliumi egyházaknak sosasem volt talán jobb alkalmuk, mint most előállani az evangéliumnak mindent meggyőző igazságával.

Nagy baja egyházi életünknek, hogy ebben a mozgalomban különös erővel vetik bele magukat vezetők és vezettek a faji ember ébresztgetésébe. Amíg ezt teszük a római egyház a hívő lelkek ébresztgetését végzi nagy erővel. Ha igaz az, hogy a magyar és református összeesik ne mondd azt, hogy előbb vagy magyar és csak azután református, egyszerre kell lenned mind a kettőnek. Református egyházunk missziói feladata fajtánk szempontjából, ébresztgetni a református hívőt s benne ébred a magyar is. Az ébredő magyarban nem ébred a református. Csak az Isten képére teremtetett ember ébersége tudja meglátni az emberi társadalom, a faj égő sebét s tudja odaáldozni magát ezek gyógyítására.

Az emberi élet külön és együttesen két pont érintésével élhet hasznosan, az egyik, a negatív a földi pólus, ahová Isten helyezett s amihez oly sok szál köt benünket. A másik a pozitív, a mennyei pólus, amelyik megadja a lehetőségét, hogy valóban ne csak hús és vér, hanem mint lélek s általa méltóságra emelt megváltozott ember éljünk ezen a földön.

A rádió korszakában látjuk, hogy ez a mindig csodált műszer hivatását két pólus között tölti be. Földvezeték és antenna. Földvezeték nélkül működhetik készülék, antenna nélkül azonban nem. Ez volt a múlt évben is missziói munkánk feladata, kifeszíteni a lélek antennáját, hogy felfoghassa a felülről jövő üzenetet. Hogy életünk sok keserves nyikorgással van tele, hogy nem elég szelektív az élet

viharjaiban a mennyei üzenet felfogására, hogy sok elkeseredett, zugolódó, elbizakodott lélekkel van dolgod — annyit kellett beszélni a szükségben egy fillérért, a templomtető javításáért, reverzálisért, hidd el, ennek az az oka, hogy az ember nem törődik azzal, hogy élete a létezés pólusával kapcsolódjék össze. A földvezetékeket építgetjük, ez az anyagi világ.

A moszkvai leadó az állatemberért. Berlin a faji emberért dolgozik. Milyen jó volna, ha a magyar protestantizmus az Istenembert ébresztgetné és állítaná az új világ kialakulásának szolgálatába. Az a mi hivatásunk, hogy az evangélium, Isten igazsága erőteljesen hangozzék a lelkek felé.

Ebben a munkában egyházmegyénk lelkipásztoraival mint egy 52 lámpásos készülék azért volt itt a mult esztendőben, hogy bekapcsolódva a mennyei leadóba közölje Isten üzenetét és ébressze a megváltott embert bibliai iskolában, bibliakörökben, egyetemes megmozdulásokban, konferenciák, énekkari ünnepélyek alkalmával minden magyarban. Szeretetmunkában a segélyreszorultakkal, külmisziói munkában a pogányokkal, iratterjesztésben a szórvány elhagyatott népével közölje azt az igazságot, hogy az a név, mely által megtartunk Jézus Krisztus.

I. *A gyermekek gondozásával* mindegyik gyülekezet törődött. Legtöbb helyen azonban ez csak a mindennapi iskolai munkára szorítkozik.

Jóllehet 49 jelentés számol bibliaiskolai munkáról, a tény azonban az, hogy ez a bibliai iskolai munka sok helyen csak a hittanórákra szorítkozik. Hogy ilyen sok színben játszik a gyermekgondozás munkája, annak oka a körülményekben és a tájékozatlanságban keresendő.

Kivánatos volna, hogy a gyermekgondozás, de egyáltalán minden misziói munkaággal külön-külön foglalkozzék a gyülekezetek vezetősége.

A vajdácskán az iskolás gyermekek gyülekezete, szépen dolgozott az elmúlt esztendőben. Célja ennek a szervezésnek aktiv egyház tagságra való nevelés. Nem komplikálta sőt egyszerűsítette a vezetők részére a munkát. Osztályonként két Elöljáróval az Elöljárók élén a felügyelővel munkálkodott a gyülekezet. Van gyülekezeti tagsági lapjuk, az

értéscsökkentő könyvecskéhez csatolva, sőt vele össze fűzve. Az Elöljárók szemmeltartják a reájuk bízottakat. Ellenőrzik iskolai munkájukat, családi körben, utcán, iskolában tanúsított viselkedésüket, az emberek között való forgolódásukat, a gyülekezeti tagsággal járó kötelességeik teljesítését, áhitatokon való részvételüket. Ugyanezt teszi a felügyelő az Elöljárókkal.

Az Elöljárók havonként egyszer összejönnek biblia-körbe, beszámolnak tapasztalataikról és megkapják az utasítást a tennivalókról. Minden tag önkéntes évi megajánlással (adó 1—10 f.) gyarapítja az egyház pénztárát. Ennek az önkéntes adománynak, valamint a bibliai iskolába hozott persely filléreknek a fedezetére a szülőktől és senkitől kérni nem szabad.

Ünnepek, névnapok, más esetben kapott fillérekből fedezendőek ezek.

Az Elöljárók felkeresik a betegeket, velük imádkoznak. Megkeresik, ha valaki ösmeretlen ok miatt elmaradt az iskolából és a bibliai iskolából.

A gyermekek gyülekezete minden éven rendez két temető, egy templomnapot, kalász-szedést, anyáknapit ünnepélyt.

Pénztárkészletüket évvégén négy részre osztják. Külmisziói, Szeretetszövetségi, egyházmegyei missziói és gyülekezeti célra.

Ha csak kulturmunkát végez és egyháztagságra nem nevel iskolánk, akkor az állami iskolánál, de más felekezeti iskolánál is alig csinál többet egyházunk szempontjából. Így pedig minden fillér kár, amit reá költünk.

II. Ifjúsági munka : Egyházmegyénk legtöbb gyülekezetében van ifjúsági munka. Több helyen külön gondozásban részesülnek a serdülő ifjak.

Tapasztalatok igazolják és a jelentések tanuskodnak róla, hogy ez a munka legtöbb gyülekezetben, szindarab rendezésre szorítkozik. Alig több tehát, mint a római legényegyletek munkája. A célnak nem megfelelő. Mindig többen látják a vezetők közül, hogy kevesebb munkával, több lelki és anyagi haszonnal megy a munka akkor, ha annak súlya a Bibliakörök vezetésére esik.

III. *Leánymunka* : Isten iránti hálával említhetem, hogy egyházmegyénkben évről évre nő azoknak a leányoknak és Leányegyesületeknek a tábora, akik komoly munkával szolgálnak a gyülekezetekben. Szegény segítése, templom és környékének a gondozása, jótékony gyűjtés, mind reájuk nehezedik és mindezek végzésére bibliakörben, az Ige forrásánál keresik az erőt.

IV. *Felnőttek közötti munka* : Mindig több lelkipásztor és gyülekezeti vezető, keresi az útját, módját a gyülekezete felnőtt tagjaival való foglalkozásnak. Általánosabb a látogatás. Asszonyok és férfiak között mindig jobban szaporodnak a bibliakörök.

A női bibliakörök tevékenykednek különösen nagy buzgalommal a hitébresztő és szeretetmunkában.

V. *Irattejesztésnek* minden gyülekezet szükségét érzi. Bibliaárusaink hasznos szolgálatot teljesítenek. Az iratterjesztés hasznos munkájának legnagyobb akadálya, hogy a legszükségesebb vallásos könyveket, iratokat nem tudják olcsó áron beszerezni hiveink. Legkevesbbé azok, akik a legnagyobb veszedelemben, szegénységben, a szórványban élnek. Minden gyülekezet olcsó énekesért és olcsó, ingyen traktátusért kiált.

VI. *Egyesületi élet* : A legelterjedtebb és legszervezettebb az énekkar. Ifjúsági és Leányegyesületeink nagyrésze nem csatlakozott az országos mozgalomhoz. Kíváncsok volna, hogy ez minél előbb megtörténjék.

VII. *Egyetemes mozgalmak* : Egyházmegyénkben 5 év óta rendszeres program szerint folyik a munka. Tartottunk :

3 ifjúsági konferenciát	280 résztvevővel
5 presbiteri	450 „
9 női	1350 „
1 leány	120 „
Református napot	650 résztvevővel.

Az énekkari ünnepélyeket az őszi és tavaszi mozgósításokra való tekintettel el kellett halasztanunk.

VIII. *Szeretetmunka* : Minden gyülekezet látja kötelességét az elhagyatott szegényekkel és betegekkel szemben.

A lehetőség és a körülmények szerint mindig többen áldoznak ezen az oltáron.

IX. *Külmisszió*: Nincs gyülekezet, ahol ne tudnának róla.

X. *Egyházi élet és misszió*. Egyházmegyénk missziói munkája előre elkészített és tárgyalt programm szerint történik.

A gyülekezeti tagok közül különösen a gyermekgondozó munkában, lelkipásztorokon kívül 87-en vették ki részüket. A mindig erőteljesebb munka hatása a szekták térhódításának a megállása. Isten lelke munkálkodik a gyülekezetekben. Sokat árt a munkának a politikai élet hullámzása.

Missziói előadói munkámban nem a beküldött jelentések feldolgozásában, hanem a munka, a szolgálat vállalásában láttam a lényegét. 19 gyülekezetben voltam a munkaév alatt. Előkészítettem és vezettem a konferenciákat.

Munkatársaim voltak egyházmegyénk lelkipásztorain, tanítóin, papnéin és tanítónőin kívül Fazekas Lajosné az Országos Ref. Női Tábor szervező titkárnője, Kiss B. Julia, az Országos Református Leányszövetség titkárnője.

Soli Deo Gloria!

Missziói bizottság javaslatait a következőkben terjesztem elő.

Jelentésem elfogadását és tudomásul vételét kérve, vagyok Isten kegyelméből anyaszentegyházunknak tovább is hűséges munkása:

Főző László
lelkipásztor,
e.-nl.-i m. e.

Egyházmegyei közgyűlés e nagy ügyszeretettel feldolgozott missziói jelentést — az előadó iránti nagy elismerésének kifejezése mellett — elfogadja és azt az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

17/b. Egyházmegyei Missziói Bizottság kéri az Egyházmegyei Közgyűlést, gyermekmisszió érdekében hívja fel lelkész és tanítói egyesületek figyelmét, hogy legközelebbi gyűlésük alkalmával tűzzék napirendre a gyermekmisszió illetve vasárnapi iskola munkájának elméleti és gyakorlati kérdését.

Egyházmegyei Közgyűlés lelkészértekezlet és Tanítóegyesület figyelmét fölhívja arra, hogy legközelebbi együttes értekezletük alkalmával a vasárnapi iskolai munka illetve gyermekgondozás kérdését tegye egy félnapos tanácskozás tárgyává.

17/c. Egyházmegyei Missziói Bizottság kéri az Egyházmegyei Közgyűlést, rendelje el az egyházmegye minden gyülekezetére nézve kötelezően a presbiteri bibliakörök szervezését.

Közgyűlés az Egyházmegye minden gyülekezetére kötelezővé teszi, hogy előljárói, a presbiterek időközönként, de legalább minden bűnbánati héten egyszer bibliakört tartsanak.

18. Az Egyetemes Konvent közli 1938. évi október hó 25-én tartott gyűlésén hozott 367. sz. határozatát, melyben Kozma Zsigmond és társai lelkipásztoroknak, a lelkészi nyugdíjak 15 %-os levonásának megszüntetése és az özvegyi nyugdíjak 80 pengős miniumának azonnali életbeléptetése végett beadott kérelme felett határoz. E kérelemhez annak idején egyházmegyei közgyűlésünk is csatlakozott, 1938. évi október hó 12-én hozott 25. sz. pártoló határozatával. Az Egyetemes Konvent határozata arról értesít, hogy a 15 %-os szanálási levonást 11 %-ra szállította le. Úgy a szanálási levonás fokozatos megszüntetése, mint az özvegyi nyugdíjak 80 pengős miniumának életbeléptetése állandó gondoskodásának tárgya. Sajnálattal állapítja meg, hogy a kérelmezett intézkedésekre még a gazdasági viszonyok és a nyugdíjintézet anyagi helyzete lehetőséget nem ad.

Egyházmegyei közgyűlés a konventi leiratot tudomásul veszi. Örömmel állapítja meg a szanálási levonás csökkentését. Sajnálattal látja, hogy a javaslatba hozott, kívánatos intézkedések keresztülvitelére a helyzet ma még lehetőséget nem ad.

Megnyugtató bizalmat talál abban, hogy e nyugtalanító kérdések a főtiszteletű Egyetemes Konvent állandó gondoskodásának a tárgyai.

19. Az Egyetemes Konvent közli 1939. évi április hó 19—20. napjain tartott ülésének 53. sz. határozatát, melyben az egyházmegyék elnökségének figyelmébe ajánlja a missziói előadók értekezlete által beterjesztett következő javaslatokat: 1. Tartassanak egyházmegyei lelkészi konferenciák, melyeken tárgyalassanak meg a lelkipásztor legfontosabb missziói teendői. 2. Az egyházmegyék nyilvánítsák a vasárnapi iskolai munkát a lelkipásztor elsőrendű feladatának és annak végzését szigorúan ellenőrizzék.

Egyházmegyei közgyűlés a javaslatba tett intézkedéseket kívánatosnak tartja, a javaslatokat örömmel teszi a magáévá. Eddig is minden lehető elkövetett a missziói munka sikere érdekében; a fokozott és eredményes missziói munkában anyaszentegyházunk elsőrendű érdekeit látja és munkálja. Felkéri az Elnökséget, keressen módot egy oly konferencia tartására, mely a lelkipásztor legfontosabb missziói teendőit tárgyalja; a konferenciát rendezze meg s annak határozatait, javaslatait az egyházmegyei közgyűlés elé terjessze. Megállapítja, hogy a vasárnapi iskolai missziói munkát már ennekelőtte nem mulasztotta el a lelkipásztorok gondjaiba ajánlani. Látja, hogy a vasárnapi iskola elsőrendű munkatér arra, hogy a lelkipásztor gyülekezetének jövőndő képét kívánatosabbá formálja. Az egyházmegye lelkipásztorai számára a lelkiismeretes vasárnapi iskolai munkát fegyelmi felelősség terhe mellett kötelezővé teszi. A missziói előadót felkéri, hogy e munkát az egyházmegyében ellenőrizze, a munkásokat tanácsaival, erkölcsi támogatásával ellássa, szükség esetén észrevételeiről az egyházmegye espereséhez jelentést tegyen.

20. Az Egyetemes Konvent közli 1939. évi április hó 19—20. napjain tartott ülésének 53. sz. határozatát, melyben az egyház-

megyék elnökségének figyelmébe ajánlja a missziói előadók értekezlete által beterjesztett következő javaslatot: „Illetékes hatóságok útján szoríttassanak rá az egyházközségek, hogy a körükben működő vallástanítók díjlevelet nyerjenek.“

Egyházmegyei közgyűlés a kérdést megoldottnak látja az Egyetemes Konvent által 1939. évi április hó 19—20. napjain hozott 105. és 106. sz. jkvi határozatokkal, melyekben elrendeltetik, hogy azok az egyházközségek, hol vallástanító segédlelkész működik, 1939. december 31-ig szervezzék az állást díjlevél megállapításával vallástanító lelkésszé állásszá. Egyházmegyei közgyűlés felhívja az érdekelt egyházközségeket e rendelkezés teljesítésére s az említett 106. sz. jkvi határozat 2. pontja szerinti vallásoktatási szabályrendelet és ügyrendtervezet elkészítésére. Egyben figyelmezteti az érdekelt egyházközségeket, hogy amennyiben a kijelölt időpontra a jelzett határozatot nem teljesítik, az említett 105. sz. jkvi határozat 2. pont 3. kikezdése alapján oly felterjesztéssel fog élni a a főtiszteletű Püspök úrhoz, hogy a javadalmat oly egyházközségbe helyezze át, melyben a díjlevél kiállítására a készség megvan.

21. A főtiszteletű Püspök úr 2797/1938. sz. leiratában közli az Egyetemes Konvent 1938. évi október hó 25-én tartott ülésének 370. sz. határozatát, melyben Balogh Ferenc főtisztosnak ama javaslatát, hogy rendeltessék el kötelezőleg a nyugdíjintézet tőkéjének gyarapítására minden egyházközségben évente egy-egy műsoros estély tartása, — egyházmegyei lelkészértekezletekhez utalja megtárgyalás végett.

Egyházmegyei Közgyűlés felkéri a Lelkészértekezletet, hogy e javaslatot legközelebbi gyűlésén megtárgyalja s a tárgyalás eredményeiről tegyen jelentést.

22. *Ricse* egyházközség presbitériumának és közgyűlésének — névszerinti szavazás mellett — egyhanguan hozott határozatára támaszkodva, azzal a nagy horderejű kéréssel fordul közgyűlé-

sünkhöz, hogy négy tanerős felekezeti iskolájának az állam részére leendő átadásához az egyházmegyei engedély megadassék.

Indokai e nehéz kérdésnek igen nyomósak:

A közismert ricsei állapotok nemcsak lelki, hanem teljes anyagi válságba is sodorták az egyházközséget. Jövedelmet hozó ingatlanuk nincs, ellenben van kb. 10.000 pengőt kitevő tartozásuk tanítói, lelkészi fizetéseikben és különféle járulékokban. Mult évi összes bevételük az 1000 pengőt el nem érte, mert a kivetett s hátrálékaival együtt már öt és félezer pengőre felgyűlt adókövetelés 80 %-a behajthatatlan.

Az iskolaépületeknek s azok mellékhelyeinek rendbehozása, melyek pedig oly égetőek és sürgősek, hogy miatta már büntető paranccsal bírságolták is a lelkészt és gondnokot, továbbá az iskolák fűtése semmi fedezettel nem bíró nagy terheket rónak az egyházközségre.

Tetézi a bajt, hogy a négy iskolába összesen 330 gyermek jár s így feltétlenül tovább kellene fejleszteni, holott a meglevő tanerők javadalmának helyi hozzájárulását sem képesek fizetni.

Az iskola minden anyagi erőt felemészt s így a szintén düledező lelkészlak megújítására semmi remény nem lehetne.

Az átadás feltételei általában megfelelnének az E. T. V. t.-c. 7. §-ban előírt egyházi törvényes rendelkezéseknek.

Egyházmegyei közgyűlés teljes tudatában annak, hogy minden iskolafeladás egy-egy bástya elvesztését jelenti egyházunk küzdelmes életében, — tekintettel a ricsei helyzetre — az egyházi élet jövője érdekében állónak látja az egyházközség tehermentesítését, ezért felhatalmazza Elnökségét, hogy az anyagi felszámolás megejtésére bizottságot küldjön ki, az egyházközséget pedig utasítja, hogy a legsürgősebb iskolai renoválásokra rendkívüli államsegélyt kérjen.

23. Olvastatott a magyarországi 4 egyházkerület püspökének az utazó világi evangélizátorok magyarországi látogatása alkalmából a meglátogatandó gyülekezetek egységes magatartására vonatkozó megállapodása, illetve az ezt tartalmazó 638/1939. számú püspöki körlevél, mely az összejövetelnek a templomon kívül való tartását, nem a mi liturgiánk szerinti rendezését, ne isteni-

tiszteleti időben való végbemenetelét, lehetőleg persely nélküli megtartását, vagy legalább a perselyadománynak felerészben helyi célra való lekötését tartalmazza.

Egyházmegyei közgyűlés a bölcs előrelátással szerkeszteit megállapodást tudomásul veszi s azt az esetleg érdekelt gyülekezetek és lelkipásztorok köteleességévé teszi.

Részletesebb megbeszélés végett az ügyet a lelkészértekezlet elé átteszi.

24. Esperes úr folyó évi márc. 30-án kelt 387/1939. számú levelében arról értesítette a saújhelyi gyülekezet lelkipásztorát, ki tőle a „*Világosság*“ című sátoraljaújhelyi gyülekezeti lapnak egyházmegyei lappá való fejlesztését kérte, hogy tudtával a lapnak dr. Gerőcz Kálmán ny. professzor, mint a lap bölcsőjét ringatott apa által lefektetett eredeti célkitűzése: a belmissziói élet irányítása és tükre volt. Ehhez képest tette meg a hivatalos lapban esperes ajánlását s a dr. Gerőcz Kálmán közreműködését a lap szellemi vezetését illetőleg, továbbra is szükségesnek tartja. Ilyen értelemben hozza az ügyet az egyházmegyei közgyűlés elé, hogy esetleg a „*Világosság*“ című lapból egyházmegyei belmissziói lap nőjjön ki.

Egyházmegyei közgyűlés Esperese szellemében kéri a gyülekezeteket, hogy a „*Világosság*“ című lapnak egyházmegyei belmissziói lappá leendő kifejlődését minél több előfizetővel előmozdítani sziveskedjenek.

Az egyházmegyei belmissziói lappá leendő fejlesztés előkészítésére a Szerkesztőség mellé Janka Károly esperes, Janka Péter e.-m.-i lelk. főjegyző, Főző László belm. előadó és Kántor Mihály tagokból bizottságot küld ki.

25. Olvastatott az Egyeíemes Konventnek Püspök úr útján a zsidószármazású ref. egyháztagok életsorsával kapcsolatos lelkipásztori teendőkre, illetve köteleességekre felhívó, bizalmas körlevele.

Megnyugtatás, vigasztalás, az egyházi életből a származás kérdésének kikapcsolása, a létfenntartásukban fenyegetetteknek

támogatása, úgy az itthonmaradóknak, mint a kivándorolni kényszerülőknek minden dolgában való segítése : ezek ama főbb szempontok, melyek velük szemben érvényesítendőek.

Egyházmegyei közgyűlés a körlevélben foglaltakat tudomásul veszi s az annak megfelelő eljárásra az esetleg érdekelt gyülekezetek és lelkipásztorok figyelmét felhívja.

Részletesebb megbeszélésre az ügyet a lelkesértekezlet elé átteszi.

26. Olvastatott a *Ref. Híradó-Társaság* intéző bizottságának az esperesi hivatalhoz intézett levele, melyben az általuk kiadott *Ref. Híradó* havi, egyetemes és helyi érdekeket egyaránt szolgáló lapnak az egyházmegye gyülekezetei és lelkipásztorai által leendő felkarolását kéri. Eddig mintegy másfélszáz gyülekezet csatlakozott hozzájuk, de akkor lehetne a lap a magyar reformátusság egységes lelki irányító eszköze, ha ez a tábor növekedne, A gyülekezeti jelleg mellett egyházmegyei jelleg is adható lenne neki, mert az egy egyházmegyébe tartozó gyülekezetek hiteit egy mutációban közölné.

Egyházmegyei közgyűlés a *Ref. Híradó* felkarolását a kebelbeli gyülekezetek és lelkipásztorok támogató figyelmébe és jóindulatába ajánlja.

27. A főtiszteletű Püspök úr 2192/1938. sz. leiratában közli az Egyetemes Konvent 1938. évi november hó 4-én hozott 9. sz. határozatát, a hazafias és katonai ünnepekkel kapcsolatos istentiszteletek és zászlószentelések alkalmával tanúsítandó magatartás felől. E határozatnak a Lelkesértekezleten való bemutatását a főtiszteletű Püspök úr kívánatosnak tartja.

Egyházmegyei közgyűlés felkéri a Lelkesértekezletet, hogy legközelebbi gyűlésén szerezzen alkalmat e határozat ismertetésére.

28. Olajos Pál ny. törökszentmiklósi lelkipásztor értesíti az egyházmegye esperesét, hogy nevelt leánya : Idrányi Anna törökszentmiklósi tanítónő, tanítványai által négy zászlót készíttetett felvidéki, felszabadult gyülekezetek iskolái számára. Régi, szive-

sen ápolts lelki kapcsolatok fűzvény egyházmegyénkhez, e négy zászlót négy, az alsózempléni egyházmegyéhez tartozó, felszabadult gyülekezet iskolájának szeretné adományozni. Kéri ez iskolák kijelölését.

Egyházmegyei közgyűlés a megtisztelő figyelemért köszönetet mond. Tudomásul veszi, hogy esperese a következő négy iskolafenntartó egyházközséget jelölte meg: Szomotor, Bacska, Perbenyik és Nagykövesd. Az adományt tevőkre, a megajándékozottakra s az adományra Isten áldását kéri.

29. Belmissziói előadó kérésére:

Egyházmegyei közgyűlés határozati erőre emeli a belmissziói előadó ama, már korábbi közgyűlés elé terjesztett javaslatát, mely szerint elrendeltetik, hogy a gyülekezeti munkások, lelkipásztorok és tanítók, a belmissziói munkaév megkezdése alkalmával, a munka megkezdésének első hetében, legkésőbb okt. 31-ig beterjesztik a belmissziói előadó elé a belmissziói esztendő egészére elkészített munkaterveiket.

30. A tokaji egyházközség lelkipásztora és vezető tanítója részéről felmerült az a kérelem, hogy állapítsa meg az egyházmegyei közgyűlés a szolgálatában működő felekezeti tanítók által hivatalos kiküldetések alkalmával igénylendő napdíjak összegét s azokat az alkalmakat, hol e napdíjak igényelhetők; ezzel kapcsolatban állapítsa meg az egyházmegyei közgyűlés, hogy a „Népiskolai Szervezet és Szolgálati Pragmatika“ 177. §. szerint értelmezendő-e napdíj felekezeti tanító részére a Kir. Tanfelügyelőség által összehívott pedagógiai szemináriumokra, mint szaktanácskozmányokra is.

Egyházmegyei közgyűlés szükségét látja egy, a „Népiskolai Szervezet és Szolgálati Pragmatika“ 178. §. által tervbevett szabályrendelet készítésének, mely félreértést elhárító módon szabályozza a szolgálatában működő tanítók által igénylendő napdíjak és fuvarköltések összegét, valamint azo-

kat az alkalmakat, hol a költségmegtérítés igényelhető. E szabályrendelet elkészítésével a tanügyi bizottságot bízza meg s felkéri, hogy azt a legközelebbi közgyűlésig elkészítse s ott előterjessze.

A tokaji egyházközséget pedig utasítja, hogy e szabályrendelet megalkotásáig az E. T. V. t.-c. 35. §. és az E.-ker. által 1936. évben XXI. sz. alatt hozott sz. r. 7. §. támaszkodván, az egyházközség anyagi helyzetéhez mért napidíjat és megfelelő fuvardíjat fizessen tanítója részére, abban az esetben, ha felsőbb egyházi hatósága által egybehívott tanácskozmányon vesz részt.

31. Az újcsanálosi ref. egyház indokolt kérelmével jóváhagyás végett betérjeszti egyfelől azon adásvételi szerződést, mely egyrészről az Újcsanálosi ref. Egyház, mint vevő, másrészről az Országos Földhitelintézet, mint eladó között Újcsanáloson, 1939 január hó 26., illetve Budapesten, 1939 február 16. napján kötött, mely szerint a vevő egyház a m. kir. Földművelésügyi Miniszter úrnak 88.349/1939/VII./3. számú jóváhagyó határozatával megvásárolja lelkészi javadalom céljára az újcsanálosi 1281. számú tkvi betétben 1375/4. hr. szám alatt jegyzett 3 kat. hold és 856 □-öl területű, szántó művelési águ ingatlant, 84 □-öl úttal együtt 3444 Pengő kialkudott vételárért oly módon, hogy a vételárba 3106 Pengő 32 fillér a szerződés aláírásával befizettetett, míg a hiányként mutatkozó 337 Pengő 68 fillér hátrálékos vételár megfizetése 6 % -os kamatozás mellett, 10 év alatt, egyenlő részletekben teljesítendő; másfelől azon adásvételi szerződést, mely egyrészről az Újcsanálosi ref. Egyház, mint eladó, másrészről Sallai István, mint vevő között 1939. évi június hó 6. napján Újcsanáloson kötött, melyben az eladó egyház eladja a községtől 9 km távolságra fekvő, lelkészi javadalmat képező, újcsanálosi 17. számú tkvi betétben foglalt 2587. és 2588. hr. számú, 3 kat. hold és 580 □-ölet kitevő rét ingatlanát 3174 Pengő 20 fillér kialkudott vételárért, oly képen, hogy vevő a szerződéses vételárat a szerződés aláírásakor kiegyenlítette és ideiglenes szerződés alapján már 1938 május hó 17. napján az ingatlan birtokába és használatába lépett.

A két szerződés összefügg, mert az eladása a községtől 1

km-re fekvő terület vétele érdekében történt és nemcsak területi fekvésénél fogva előnyös, hanem művelési minőségénél fogva is, miután a bemutatott községi bizonyítvány igazolása szerint az eladott föld „rét“ művelési ágú és a 6. minősítési osztályba van sorozva, a vett ingatlan „szántó“ és egyharmad részben 2, kétharmad részben 3. minősítési osztályba van sorozva és az eladott ingatlannál 276 □-öllel nagyobb területű, amit azonban a kérelem szerint kiegyenlíteni van hivatva az egyház tulajdonát képező, Szürő dülőben fekvő, 276 □-öl területű ingatlan, melyet más vevő híján, lelkész kíván megvásárolni, amelyre vonatkozó szerződés becsatolva nincsen.

Úgy az eladás, mint a vétel kérdésében, a Szürő dülőben levő ingatlan eladására is kiterjeszkedően, az egyház presbitériuma és közgyűlése 1938 május hó 2. napján, illetve 1938 dec. hó 26. napján helybenhagyó, szabályszerű határozatot hozott.

Felterjesztő kérelmében azt adja elő az egyház törvényes képviselője, hogy a földvásárlás a 2 %-os parcellázási költséggel és munkadíjjal együtt 3511 Pengő 88 fillér kiadást jelentett, míg a rét eladási árába 3174 Pengő 20 fillér folyt be, így a különbözetként jelentkező 337 Pengő 68 fillért kell 10 év alatt, egyenlő részletekben megfizetni. Ennek a vételárhátraléknak megfizetésére az újcsanálosi ref. egyház jelenlegi lelkipásztora örököseit is terhelően magát elkötelezi, úgy azonban, hogy ennek ellenében tulajdonul kapja a Szürő dülőben fekvő 276 □-öl területű ingatlant. Megengedi, hogy az esedékes részletek járandóságából levonassanak, ha pedig alkalmaztatása jelenlegi szolgálati helyén bármi okból is megszűnne, az egész hátralék esedékessé és járandóságából egyösszegben levonhatóvá válik.

Szükség esetére azt az ajánlatot is tartalmazza a kérelem, hogy a Szürő dülőben fekvő föld tulajdonjogának átrása halasztást szenvedjen mindaddig, míg az egész vételár kiegyenlítést nem nyer.

Arra az esetre pedig, ha az egyház által vásárolt föld kifizetésének 10 éves határidején belül, jelenlegi lelkesznek mostani szolgálata helyén való alkalmaztatása bármi okból is megszűnne, azt kéri, hogy a Szürő dülőben fekvő ingatlan vételárán felül jelentkező hátralékos vételár megfizetésére méltányossági alapon, közgyűlési határozattal, szolgálati utódja köteleztessék, mivel az előnyös vétel hasznát elsősorban a javadalmas élvezi. Ha e méltányos rendezés nem lehetséges, úgy kifizeti a terheket.

Egyházmegyei közgyűlés az Újcsanálói ref. Egyház, mint vevő és az Országos Földhitelintézet, mint eladó között Újcsanálósón 1939 január hó 26., illetve Budapesten 1939 február hó 16. napján kötött adásvételi szerződést, továbbá az Újcsanálói ref. Egyház, mint eladó és Sallai István, mint vevő között Újcsanálósón, 1939 június hó 6. napján kötött adásvételi szerződést az újcsanálói egyház szem előtt tartott lényeges érdekére tekintettel jóváhagyja és a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni rendeli.

A két szerződéssel kapcsolatosan észleli az elintézésnek azt a nem helyeselt módját, amely a Szűrő dűlőben fekvő ingatlan tekintetében jelentkezik. Az Országos Földhitelintézettől vásárolt ingatlan vételárának fedezetéül szolgált egyfelől a Sallai Istvánnak eladott rét ingatlan vételára, másfelől a Szűrő dűlőben fekvő 276 □-ölet kitevő ingatlan vételára, amelyet más vevő hiányában az újcsanálói egyház jelenlegi lelkipásztora kívánt magához váltani. — Az egyházközség presbitériuma és közgyűlése ilyen értelemben is határozott, de ezen szándékolt intézkedés mind a mai napig realizálva nem lett. Az eladó egyház és a vevő lelkész között — a megfelelő módozatok betartása mellett — az adásvételi szerződés mind a mai napig el nem készült és ezen ingatlan vételára, rendeltetésszerűen — az Országos Földhitelintézet-től vásárolt ingatlan hátrálékos vételarába befordítva nem lett. A 337 Pengő 68 fillér vételárhátrálék egyrészben erre a sérelmezett magatartásra vezethető vissza, ami a Szűrő dűlőbeli ingatlan vételárának rendeltetésszerű felhasználása folytán csökkenni fog és ezen ingatlanra megengedett zálogjogi bekebelezés által a hátrálékos vételár valószínű fedezetet fog nyerni és az egyház és a lelkipásztor közötti jogviszony is a lelkész személyes felelősség vállalása mellett rendeződik. Az egyház érdekének mindenkivel szemben egyenlően való érvényesülése elvéből következően, anyagi felelős-

ség terhe mellett utasítja egyházmegyei közgyűlés Kőrössy György újcsanálói lelkipásztort arra, hogy az Újcsanálói ref. Egyházzal a Szürő düllőben fekvő, 276 □-öl területű ingatlanra nézve az adásvételi szerződést haladéktalanul kösse meg, a vételárat az Országos Földhitelintézet pénztárába az újcsanálói egyház terhére nyilvántartott 337 Pengő 68 fillér vételártartozás törlesztéséül fizesse be és a szerződést legközelebbi közgyűlésünkhöz jóváhagyás végett terjessze be, egyben pedig a jelentkező vételárhátralék fedezetéül adjon az egyháznak személyes kötelezettségvállalást is tartalmazó, a kérdés egész lényegét felölelő s a Szürő düllőben fekvő, tulajdonába háruló ingatlant illetőleg biztosított első helyi bekebelezésre alkalmas okiratot, mit a szerződéssel egyidejűen betekintés végett közgyűlésünknek mutasson be. Köteles a szükséges jóváhagyások után tulajdonjogának és a zálogjognak bekebelezéséről gondoskodni s mindent hiteles telekkönyvi másolattal haladéktalanul igazolni.

Közgyűlésünk elismeréssel emlékszik meg az újcsanálói egyház érdekeit is szolgáló kötelezettségvállalásról és a maga részéről is méltányosnak tartaná, ha a hátralékos vételár-részletek 10 éves szolgáltatásának ideje alatt a jelenlegi lelkipásztor alkalmazásának bármi okból bekövetkező megszűnése esetén, a hiányzó részletek megfizetését szolgálati utódja teljesítené, miután a vételnek közvetlen előnyét a javadalmas élvezi. De mert e kérdés egyességi rendezést kíván az érdekelt felek, vagy jogutódjaik között, így e tárgyban kötelező határozatot nem hozhat, bár az egyességi rendezést a maga részéről feltétlenül javálja.

32. A lácai ref. egyház jóváhagyás végett beterjeszti a Miskolcon 1939 február hó 18-án és Lácán 1939 február hó 19. napján kelt, illetékezett adásvételi szerződést, melyben a lácai ref. egyház megvásárolja Cseh Albert eladótól teljes szavatosság mellett a lácai 25. számú tkvi betétben 1. sor 86. hr. szám alatt foglalt,

34 négyszögölet kitevő jutalékot 34 Pengő kialkudott vételérért. A vételár ki van fizetve, a vevő birtokba lépett.

A lelkészlakás udvarának szomszédságában levő ingatlanra vonatkozó szerződést az egyház presbitériuma 1939. március hó 26-án kelt határozatával engedélyezte s a presbitérium ezen határozatát az 1939. április 2-án tartott egyházközségi közgyűlés jóváhagyta.

A becsatolt kivonatokból sem a presbiteri gyűlésnél, sem a közgyűlésnél nem tűnik ki az, hogy a határozás névszerinti szavazással történt volna.

Egyházmegyei közgyűlés a Lácái ref. Egyház, mint vevő és Cseh Albert, mint eladó között Miskolcon, 1939 február hó 18-ik napján és Lácán, 1939 február hó 19-ik napján létrejött és jóváhagyás végett felterjesztett adásvételi szerződés kapcsán észleli az E. T. I. t.-c. 70. §-ának 2. bekezdésében és a 81. §-ának 2. bekezdésében foglalt rendelkezések megsértéseit, minek folytán a jóváhagyás kérdésében nem határozhat: ellenben utasítja a lácái református egyházat az E. T. I. t.-c. 70 és 80. §-ának megfelelő új határozat hozatalára és a szabályszerű tehermentességet is igazoló mellékletekkel felszerelt szerződésnek az esperesi hivatalhoz való beterjesztésére, amikor is a hiányok pótlása mellett egyházmegyei elnökségnek felhatalmazást ad a szerződés jóváhagyására és a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűléshez való felterjesztésére.

33. A tályai ref. egyház közgyűlésünk elé terjeszt kétféle adásvételi szerződést jóváhagyás végett.

Az egyik szerződés a tályai ref. egyház, mint eladó és Bányczki Ferencné szül. Holló Ilona, mint vevők között Tályán, 1939. évi január 11. napján jött létre, a másik szerződés a tályai ref. egyház, mint vevő és Dudovics Sándorné, szül. Takács Erzsébet, mint eladó között Tályán 1939. évi január hó 28. napján kötött. A két szerződés egymást feltételezi a gazdasági érdek azonosságánál fogva. Az egyház ugyanis a kevesebb jövedelmű ingatlan vételárát nagyobb jövedelmezőséget ígérő ingatlan vételárába fordítja.

Az első szerződés szerint az egyház eladja tehermentesen, szavatosság mellett, 1000 Pengő kialkudott vételárért az egészben tulajdonát képező tályjai 139. sz. tkvi betétben 1021. hr. szám alatt jegyzett házas belsőségét már nevezett vevőnek. 600 Pengő vételár kifizetését eladó egyház a szerződésben nyugtázza, míg a hátralékos 400 Pengő vételár megfizetésének a szerződés aláírásától számított tíz napon belül kellett történni, ami azonban az iratoknál igazolva nincsen.

Az adásvétel tárgyát képező ingatlannak egyik felerésze öröklés jogcímén képezi az egyház tulajdonát, a másik felerésze egyházhatósági jóváhagyást nyert szerzés alapján, vételjog címén, 425 Pengő vételár fizetése ellenében jutott az egyház tulajdonába. Ez a visszterhes tulajdonszerzés eleve azt célozta, hogy a kis-jövedelmű egész ingatlan egy tulajdonos kezébe kerüljön a továbbadás megkönnyítése végett.

Miután a felkinált vételár megfelelőnek mutatkozott és a befektetés lehetősége is adva volt, a presbitérium 1938. évi dec. hó 3. napján tartott gyűlésében egyhangúan az eladás mellett döntött.

A második szerződésben az egyház megvásárolja özv. Dudo-vics Sándorné, szül. Takács Erzsébet tulajdonát képező s a tályjai 1017. számú tkvi betétben A. I. 1., 2. sor, 2490. és 2491. hr. szám alatt jegyzett Batai dülőben fekvő 445 négyszögölet kitevő szőlő és ugyanazon dülőben fekvő, 68 négyszögölet kitevő útingatlanokat, tisztán és tehermentesen 795 P. 15 fillér kialkudott vételárért. E vett ingatlanokat Dr. Szabó Sándor világi főjegyző úr irodája által készített és elfogadott telekkönyvi szemle igazolása szerint, bekebelezett jelzálogos tartozások terhelik, amelyek tehermentesítése az iratoknál elfekvő, szabályszerű résztörlési engedély alapján csupán technikai kérdés.

Az első szerződésnél elért ház vételárát az 1938. évi december 3. napján tartott presbitéri gyűlés egyhangú határozattal e szőlővételbe fektetni rendeli, miután az eladott ház évi jövedelme 60 P, míg a vett szőlő jövedelme szűkös esetben is évi 6—7 hl. borra tehető.

A presbitériumnak mindkét szerződés tárgyában hozott határozatát, az 1938. évi december hó 11. napján tartott egyházközségi közgyűlés egyhangú igenléssel megerősítette. A vételár kifizetését nyert.

Egyházmegyei közgyűlés úgy a Tállyai ref. Egyház, mint eladó és Bányicski Ferencné, szül. Holló Ilona vevő között Tállyán, 1939. évi január hó 11. napján létrejött, mint a tállyai ref. egyház, mint vevő és Dudovics Sándorné, szül. Takács Erzsébet eladó között. Tállyán, 1939 január hó 28. napján megkötött szerződést jóváhagyja és megerősíti s ennek megtörténte után további jóváhagyás és megerősítés végett a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni rendeli.

34. Az 1938. évi október hó 12. napján tartott közgyűlésen tárgyalattott a jóváhagyás végett felterjesztett csobaji lelkészi díjlevél ügye. Ez a közgyűlés a jóváhagyás kérdésében nem nyilatkozott, hanem abból kiindulva, hogy a díjlevél Szakolczay Bertalan jelenlegi lelkipásztor személyéhez kötötten alkottatott meg, előzetes tisztázását kívánta annak, hogy nem forog-e fenn tiltott díjlevél csökkentés. 19. számú határozatával esperesét e kérdés felderítésével bizta meg.

Egyházmegyénk esperese 776/1939. szám alatt kelt felhívásával a csobaji egyház lelkipásztorát nyilatkozattételre hívta fel.

Lelkipásztor 175/1939. szám alatt kelt „Jelentésében“ régi adatok alapján cronologikus sorrendben ismerteti a csobaji lelkipásztor javadalmazásának kérdését és kivonatban becsatolja a csobaji egyház presbitériumának 1930 március 30. napján tartott gyűlésében hozott III. és IV. számú határozatát, amelyekben a sok surlódásra okot adó munkaszolgáltatás és lelkészi stóla értéke állapíttatik meg, mindenben a díjlevélben foglalt azonos értékekben, kivételt csak a keresztelési stólának 2 pengőről 1 pengőre szállítása képez, továbbá az 1934. évi február hó 18. napján tartott presbiteri gyűlés V. számú határozatát, amely a párbér gabona pénzbeli megváltását rendezi, kimondván, hogy az akkori javadalmazás kívánsága szerint a párbér helyett 16 q. gabonának minden év szeptember elsején esedékes helyi árat fogja kifizetni az egyház pénztára. Ezek a multban történt rendezések Major Gyula lelkész személyéhez szólóan állapíttattak meg a feltárt adatok szerint díjlevélcsontítás esetének fennforgása nélkül. Ezen rendezést megelőzően az évi rozs párbér kivetés 20 q. körül volt, amelynek egyrésze behajthatatlanná lett, miért is a pénzbeli

csere kedvezőbbnek mutatkozott. A munkamegváltás ellenértéke is a régi díjlevél szerinti reális értékben mozog, díjlevél csonkítás nem észlelhető. A személyhez kötöttséget a díjlevél hibájául kell felróni még akkor is, ha az ismétlődésben szokásjog kialakulását észlelnénk is.

Egyházmegyei közgyűlés a csobaji ref. egyház presbitériuma által 1938. évi június hó 14. napján Szakolczay Bertalan lekipásztor személyéhez szó-lóan megalkotott lelkészi díjlevelet a személyhez kötöttség megszüntetésével jóváhagyja és záradékolja és jóváhagyás végett a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni rendeli.

35. A csobaji ref. egyház jóváhagyás végett beterjeszti az 1939. évre szóló, törvényszerű időn át közszemlére kitett, szabályszerűen záradékolt adókimutatásának 2 példányát, melyben korábbi adózási rendszerét megváltoztatva, az E. T. VII. t.-c. 27. §-ában foglalt adózási rendszerre tér át, szem előtt tartván az adócsökkentési segély kérelmezésének szükségességét. Ez ideig csak 1%-os adót vetett ki 40%-os adókulcs mellett, most viszont bevezeti a tételes adózást is, minek következtében a 1%-os adó kulcsa 30 százalékra csökkent.

E tárgyban úgy az egyház presbitériuma, mint közgyűlése névszerűen szavazás mellett, egyhangúan helybenhagyó határozatot hozott, biztosítani kívánván az egyház szükségleteinek fedezését.

Egyházmegyei közgyűlés a csobaji ref. egyháznak új adórendszerre való áttérése folytán szükségessé vált adókimutatását, törvényes akadály hiánya miatt, jóváhagyja és megerősíti.

36. A monoki lelkész jelenti, hogy az egyházközség presbitériuma, a kántortanító választással kapcsolatban, esperesi rendelkezés ellenére sem hajlandó, az esperes által megsemmisített, a kántortanítói javadalom csökkentésére irányuló határozat helyett, az érvényben lévő díjlevéllel azonos díjlevelet készíteni és gyors intézkedést kér.

Egyházmegyei közgyűlés megütközéssel fogadja és elítéli a monoki presbitériumnak a presbiteri állással össze nem egyeztethető, az egyházi felsőbbség törvényes rendelkezésével szembehelezkedő eljárását és kimondja, hogy hasonló esetet megtorlás nélkül nem fog hagyni.

Utasítja a presbitériumot, hogy az érvényben lévő díjlevél alapján hirdesse meg a pályázatot és készítsen a korábbi díjlevéllel egyenértékű új díjlevelet s azt egyházmegyei közgyűléshez jóváhagyás végett terjessze fel.

Figyelmezteti egyházmegyei közgyűlés a presbitériumot, hogy amennyiben a díjlevél készítésének elmaradásából az egyházközséget anyagi károsodás éri: presbitérium tagjaival szemben az anyagi felelősséget meg fogja állapítani.

37. Jóváhagyás végett felterjeszti a sátoraljaujhelyi ref. egyház, mint eladó, Kócsa András és neje: Lakatos Erzsébet vevőkkel szemben Sátoraljaujhelyen, 1939. évi április 29. napján keletkezett adásvételi szerződést.

Adásvétel tárgyát képezi az egyház tulajdonát tevő, sátoraljaujhelyi 324. számú tkvi betétben 306 1. hr. szám alatt foglalt ház és udvar ingatlan, mely az Andrássy-út 4. szám alatt fekszik. A kialkudott vételár 8000 arany pengő, amelyből 3000 pengőt vevők a szerződés aláírásával egyidejűleg kifizettek, míg a hátralékos 5000 pengőt kamatmentesen, 1939 augusztus hó 1. napján tartoznak az egyház pénztárába befizetni. Vevők 1939 május 1. napján léptek birtokba.

A presbitérium két körülménnyel indokolta az ingatlan értékesítését: A Református Olvasókör fizetéseképtelenségével és ennek folytán elő álló számadási hiánnyal és a telken lévő épületeknek közhatóságilag történt lakhatatlanná nyilvánításával, mégis annak megjegyzésével, hogy az egyházközség az egész vételárat új ingatlan szerzésére kívánja fordítani.

Az adásvétel kérdésében az egyház presbitériuma 1939. évi április hó 29. napján, az egyházközség közgyűlése pedig 1939. évi május hó 14. napján hozott szabályszerű módon helybenhagyó határozatot és pedig a közgyűlés annak nyomatékos kihangsúlyozásával, hogy az egész vételár újabb ingatlan szerzésére fordítandó.

Egyházmegyei közgyűlés a Sátoraljaújhelyi ref. Egyház mint eladó és Kócsa András és neje : Lakatos Erzsébet, mint vevők között Sátoraljaújhelyben 1939. évi április hó 29. napján a sátoraljaújhelyi 324. számú tkvi. betétben jegyzett 306/1. hr. számú ingatlanra vonatkozóan létre jött adásvételi szerződést jóváhagyja és jóváhagyás végett a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni rendeli, egyben pedig utasítja a sátoraljaújhelyi ref. egyházat, hogy a vételárat mielőbb eszközendő újabb befektetésig, kamatozó betétként kezelje s megjegyzi, hogy a bekebelezési engedélynek a szerződésben való megadása semmiféle joghátránnyal nem jár.

38. A bodroghalászi ref. egyházközség felterjeszti jóváhagyás végett az 1939. évi március hó 26-án tartott presbiteri és egyházközségi közgyűlési határozatait, amelyekkel elhatározta, hogy a m. kir. kincstár által kisajátított lelkészi javadalmat képezett ingatlanokért a kir. kincstár által fizetett 1899 P. 60 fillér kártalanítási összegért az egyház földet vásárol, az egyház saját használatában volt ingatlanokért fizetett 624 P. kártalanítási összeget pedig a templom külső javítására fordítja,

Minthogy a bodroghalászi ref. egyházközség presbitériuma és egyházközségi közgyűlése, határozataikat törvényszerű névszerinti szavazással hozták meg : minthogy továbbá a 624 P. kisajátítási összeg az egyház részére holt tőke volt, ami semmi jövedelmet nem jelentett, mert a rét, amelyért az egyházközség ezt az összeget kártalanítás fejében kapta, a víz által elmosott föld volt ; minthogy végül az egész gyülekezetnek óhaja, hogy temploma a 624 P. kártalanítási összegből, illetve a gyülekezet tagjainak áldozatkészségéből külsőleg is rendbe hozassék s így az egyház a kártalanítási összeget hasznos beruházásra fordítja, a lelkészi javadalmat képezett, kisajátított ingatlanokért pedig az egyház földet vásárol : egyházmegyei közgyűlés a határozatokat jóváhagyja.

39. Olvastatott az *Orsz. Ref. Jóléti és Gazdasági Társulat*-nak az esperesi hivatalhoz intézett levele, melyben az ORJÓ temetési segély akció hathatósabb támogatására való buzdítást kéri a gyülekezeti vezetők számára, hogy az ORJÓ is teljesíttesse az egyházi élet és lelkeszi temetési segélyezésre vállalt kötelezettségét.

Egyházmegyei közgyűlés nyomatékmal hív fel minden kebelbeli lelkipásztort és gyülekezeti munkást, hogy az ORJÓ temetési segélyakciót úgy új tagok gyűjtésével, mint a régiak megtartásával minden tőlük telhető módon előmozdítani igyekezzenek, hogy az a szép támogatás, melyben az akció révén egyes intézményeink részesülnek, közöny vagy nemtörődomség miatt el ne maradjon.

40. A sárai ref. egyházközség felterjeszti jóváhagyás végett a templomépítés és a templomépítéshez szükséges 8218 P. 93 fillér összegű kölcsön felvétele tárgyában az 1939. évi március 26-án hozott presbiteri és egyházközségi közgyűlési határozatait.

Egyházmegyei közgyűlés a névszerinti szavazással hozott presbiteri és egyházközségi közgyűlési határozatokat jóváhagyja s a tervrajz és költségvetés szerinti templom építéséhez, valamint az építkezéshez szükséges 8218 P. 93 fillér összegű kölcsönnek a felvételéhez hozzájárul, mert a tervrajzot és költségvetést megfelelőnek tartja, továbbá, mert az egyházközség az építkezési költséget kölcsön felvétele nélkül előteremteni nem tudja; végül, mert a kölcsön rendezése, a tőkekamat segéllyel, az egyházközség anyagi túlterhelése nélkül remélhető.

Figyelmébe ajánlja azonban egyházmegyei közgyűlés építő egyháznak az építkezés szigorú ellenőrzését és kívánatosnak tartja, hogy az építkezést az építkezés alatt az államépítészeti hivatallal legalább egyszer ellenőriztesse.

41. Tárgyaltatott Sára leányegyházközség engedély és ajánlás iránti kérelme arra nézve, hogy az Egyetemes Konventtől

templomépítés céljára anyagi kölcsönt kérhessen, amennyi tőkéjével és kamataival együtt az egyházközségnek az Egyetemes Konventtől még 22 éven át járó, évi 450 Pengös tőkeamat segítségével teljesen visszafizethető.

A kéréshez szabályszerű presbiteri és közgyűlési határozat csatoltatott.

Egyházmegyei közgyűlés e külön megterhelést nem jelentő kölcsön felvételéhez az engedélyt készséggel megadja s a kérelmet legmelegebb ajánlással terjeszti tovább a főtiszteletű Egyházkerülethez.

42. A sárai egyházközség bemutatja jóváhagyás végett az ó-sárai beltelekben fekvő 11., 12., 20., 40. és 41. hr.-számok alatti régi két iskolatelek és régi templomtelek eladására vonatkozólag 1. Smajda György és neje, szül. Soltész Erzsébet, 2. Halász Istvánné, szül. Csizmár Juliánna és 3. id. Szabó András és neje, szül. Smajda Mária sárai lakosokkal megkötött 3 drb adásvételi szerződést és kéri annak engedélyezését, hogy az eladási árból, az új iskola és templom építése céljára kapott O. F. B. ingatlanok vételárát kifizethesse.

Egyházmegyei közgyűlés mindhárom adásvételi szerződést jóváhagyja és hozzájárul ahhoz, hogy a sárai egyházközség az ingatlanok eladási árát, az O. F. B. által az egyházközségnek juttatott ingatlanok vételárának a kifizetésére felhasználja.

Jóváhagyandók voltak az eladások, mert azokat az egyházközség presbitériuma és közgyűlése szabályszerűen hozott határozatokkal mondták ki; az eladás ellen sem felebbezés, sem észrevétel nem adatott be; az eladott telkek jóformán hasznót nem hajtó ártéri ingatlanok voltak, ahonnan az egyházi épületek kitelepültek, jövőjük nincs, s az eladással az új iskola és templom céljára kapott O. F. B. ingatlanok vételára kifizethető — amire az egyházközség teherbíró képességére figyelemmel, ez az egyetlen lehetőség.

Felhívja azonban egyházmegyei közgyűlés az egyházközség lelkészét, hogy az adásvételi szerző-

déseknek még 3-3 példányát másolatban mutassa be.

43. A tokaji ref. egyházközség felterjeszti jóváhagyás végett az 1939. évi április hó 23-án megtartott egyházközségi közgyűlésnek, az egyházi adózás rendszerének, az egyházi adókulcsnak a megállapítása tárgyában hozott 2. sz. határozatát.

Minthogy az E. T. I. t. c. 74. §-ának o. pontja és a 77. §-ának a. pontja szerint, az egyházi közteherviselés megállapítására, vagy változtatására vonatkozó határozathozatal a presbitérium hatáskörébe tartozik s a 80. §. c. pontja szerint az egyházközségi közgyűlés csak hozzájárul a presbitériumnak az e tárgyban hozott határozatához, vagy pedig attól a hozzájárulást megtagadja és minthogy a közteherviselés megállapítása tárgyában érvényes határozat az E. T. I. t. c. 70. §-a szerint, csak névszerinti szavazással hozható, a tokaji ref. egyházközség pedig csupán egyházközségi közgyűlési határozatot terjesztett fel: egyházmegyei közgyűlés érdemi határozathozatal előtt, felhívja az egyházközség lelkészét, hogy az adózás rendszerének megállapítása tárgyában hozasson a presbitériummal és az egyházközségi közgyűléssel a fenti törvényes rendelkezéseknek megfelelő határozatokat és azokat jóváhagyás végett egyházmegyei közgyűléshez terjessze fel.

44. Tárgyaltatott a tiszaluci párbér-ügy régen húzódó kérdése.

Egyházmegyei közgyűlés érdembeli tárgyalás helyett tudomásul vette Esperese ama bejelentését, hogy ez az ügy békés elintézés alatt áll.

45. A csobaji ref. egyház jóváhagyás végett felterjeszti a csobaji politikai községgel, mint erkölcsi testülettel 1939. évi jún. 19. napján Csobajon kötött kétfélebeli ajándékozási szerződést, amelyekben az ajándékozó politikai község ajándékba adja a csobaji ref. egyháznak temető céljára a csobaji 5. számú tkvi betétben A. II. 4. sor, 782/1. és A. IV. 3. sor, 620/1. hr. szám alatt

jegyzett összesen 1 kat. hold és 1334 négyszögöl területű ingatlanát tisztán és tehermentesen, a Szabolcs és Ung közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék 10.893/1936. k. 453/1936. kgy. és 31.980/1927. k. 1593/1927. Bgy. számú jóváhagyó határozata folytán oly módon, hogy a kiszabandó illetékeket és felmerülő munkadíjakat a megajándékozott egyház viseli. Szerződő felek az ajándék együttes értékét 600 Pengőre teszik, ilyen összeget igazol a bemutatott adó és értékbizonyítvány is.

Az ajándékba adott ingatlant összesen 272 P. 20 fillér bekebelezett kincstári tartozás terheli, ami a csatolt községi bizonyítvány igazolása szerint a Csobaji Legeltetési Társulat tartozása.

Az ajándékozás kérdésében az egyház presbitériuma 1939. április hó 16. napján, közgyűlése 1939. április hó 30. napján szabályszerű határozatot hozott. A szerződések 1 Pengős okirati bélyeggel vannak ellátva.

Egyházmegyei közgyűlés a csobaji politikai község erkölcsi testület, mint ajándékozó és a csobaji ref. Egyház, mint megajándékozott között a csobaji 5. számú tkvi betétben foglalt A. II. 4. sor, 782/1. és A. IV. 3. sor, 620/1. hr. számok alatt jegyzett s temető célját szolgáló ingatlanokra vonatkozóan Csobajon, 1939. évi június hó 19. napján megkötött ajándékozási szerződést jóváhagyása mellett a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni rendeli. Ajándékozó községnek a tehermentességet illetően tett és a szerződésbe belefoglalt nyilatkozatát megnyugtatóan tudomásul veszi, mégis a rend kedvéért egyházközséget a tehermentesítés szorgalmazására utasítja.

Az érvényes illetékügyi jogszabályok szerint az ajándékozási jogügyletről kiállított okiratok első íve 4 Pengő okirati illeték alá esik. E jogszabály folytán mindkét ajándékozási szerződésnél okirati illetékhiányt állapít meg, miért is az egyházat a hiány pótlására utasítja.

46. A tiszaladányi egyházközség jóváhagyás végett beterjeszti presbitériumi határozatának jegyzőkönyvi kivonatát, mely-

ben 1929-ben tűzifa vásárlás és épület javítás címén a Hitelszövetkezettől felvett 1100 Pengős váltókölcsonére utólagos jóváhagyást kér, indokul hozván fel azt, hogy a Hitelszövetkezet az utólagos jóváhagyás beszerzését sürgeti.

Egyházmegyei közgyűlés a kért jóváhagyást nem adhatja meg, mert egyházi törvényeink vagyon kérdésekben úgy a presbitérium, mint a közgyűlés névszerinti szavazással hozott igenlő határozatát előírják, az egyházközség pedig csupán presbitériumi jegyzőkönyvi kivonatát terjesztette be, a névszerinti szavazás e jegyzőkönyvi kivonatból sem tűnt ki. Csupán formai okokat látván fennforogni, egyházmegyei közgyűlés megbizza az elnökséget, hogy hiánypótlás esetén, amennyiben a jóváhagyás ellen aggály nem merülne fel, a tiszaladányi egyházközség által 1921-ben felvett 1100 Pengős váltókölcsonre utólagos jóváhagyást adjon.

47. Jegyzőkönyv hitelesítésére

elnökség mellett a jegyzői kar, az előadók és Dr. Kiss Sándor, Dr. Kérészy Sándor egyházmegyei tanácsbírák küldetnek ki.

48. A tárgysorozat kimerítettén,

esperes fohásza után a gyűlés berekesztetett.

A jegyzőkönyv pontonként felolvastatván, hitelesített az egyházmegyei jegyzőkönyv hitelesítő bizottságának Sárospatakon, 1939. évi július hó 25-én tartott ülésében.

Sárospatak, 1939 júl. 25.

Janka Károly

esperes.

Dr. Kiss Sándor
vil. tanácsbíró.

Dr. Kérészy Sándor
vil. tanácsbíró.

Dr. Szabó Sándor
e.-m.-i v. főjegyző.

Csathó József
lelkészi aljegyző.

Dr. Janka Géza
vil. aljegyző.

Főző László
missziói előadó.

II. Bírósági ügyek.

1. Egyházmegyei fegyelmi bíróság Kocsis István volt ricsei gondnokot az E. T. VI. tc. 46. §. A. 2. 4. és 7. pontjaiban ütköző vétségek miatt 10 P pénzbüntetésre, 36 P felmerült eljárási költség megfizetésére és a számadásba be nem vett 30 P jogtalanul visszatartott összegnek az egyház pénztárába való visszatérítésére kötelezte.

2. Gyöngyössy Lajos tokaji egyháztag adó fellebbezése ügyében bíróság utasította a tokaji presbitérium elnökségét az egyházi adókulcsot megállapító presbiteri és egyházközségi közgyűlési határozatok utólagos jóváhagyására.

3. Nemcsik Endre zemplénagárdi lelkipásztor az ellene folyamatba tett fegyelmi ügyben felmentette.

4. Balogh Imre prügnyi egyháztagot Kiss Pál prügnyi lelkipásztor ellen tett fegyelmi panaszával elutasította s panaszost a felmerült bírói költségekben elmarasztalta.

5. Bajusz Zoltán ondi tanítót bíróság az E. T. 46. §. A. 1. 3. 6. és 7. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségek miatt feddésre ítélte s költségekben elmarasztalta.

6. Bíróság Iván Lajos és társainak a bodrogkereszturi lelkészválasztás ellen beadott fellebbezését elutasította, őket a költségekben elmarasztalta és Soltész Kálmán bodrogkereszturi lelkipásztort állásában megerősítette.

7. Bíróság Szalay Róbert egyháztagot adó fellebbezési panaszával elutasította.

8. Bíróság Uray László tokaji tanítót az E. T. VI. tc. 46. §. A. 7. pontjába ütköző fegyelmi vétség miatt feddésre ítélte.

Az egyes pontokat jegyzették :

Janka Péter : 1—14, 15/b. 47, 48, II, VII. B.

Kósa Szabó Pál : 22—26, 39, 41, 42, IV, V. B.

Csathó József : 18 21, 27—30, 46, I, III. B.

Dr. Szabó Sándor : 36, 37, 38, 40, 43, 44.

Dr. Janka Géza : 31—35, 45, VI, VIII. B.

Benke Kálmán : 15/a.

Főző László : 17.

Kántor Mihály : 16.

Tárgymutató.

I. Közgyűlési ügyek:

1. L. zsoltár 1. versének éneklése, esperes imája, biblia olvasása.
2. Egyházmegyei gondnok gyűlést megnyitó beszéde.
3. Virágh Béla, visszatért egyházmegyei rész esperesének felszólalása.
4. Alakulás.
5. Mult ülésről elmaradtak igazolása.
6. Szavazatbontó bizottság jelentése, lelkészi aljegyző és tanítói képviselő választásról.
7. Csathó József számvevő eskütétele.
8. Varga János ricsei lelkipásztor beerősítése.
9. Simkó Jolán cigándi s Katona László olaszliszkai rendes tanító beerősítése.
10. Bartha Lajos visszi, Fülep Sándor ujcsalánosi, Posta Sándor báji tanítók igazgatói kinevezése.
11. Gömör-Torna egyházmegye részvéte.
12. Esperesi jelentés.
13. Birósági ülés idejének kitűzése.
14. Egyházkerületi képviselők kiküldése.
15. a. Számvevőszék jelentése.
b. Egyházmegyei pénztár kezelési és ellenőrzési szabályrendelete.
16. Tanügyi bizottság jelentése.
17. Missziói bizottság jelentése.
18. Egyetemes Konvent határozata az e.-m.-i nyugdíj természetű felterjesztésekre.
19. Egyetemes Konvent határozata evangélizálás, gyermek istentisztelet, vasárnapi iskolák megszervezése érdekében.
20. Egyetemes Konventi határozat a vallástanítók részére díjlevelek kiállítása érdekében.
21. A lelkészi nyugdíj-intézet tőkéjének műsoros estélyek tartása által történő gyarapítása
22. A ricsei iskolák államosítása.
23. Külföldi evangélizátorok kezelési módja.
24. A „Világosság“ c. gyülekezeti lap felkarolása.
25. Zsidó származású gyülekezeti tagjaink életsorsa.
26. A Ref. Híradó támogatása.

27. Hazafias és katonai ünnepekkel kapcsolatos istentiszteletek és zászlószentelések alkalmával tanúsítandó magatartásunk.
28. A megszállás alól visszakerült egyházak részére zászlók küldése.
29. A gyülekezeti munkatervek közlése a missziói előadóval.
30. Nem egyházi tanítói gyűlések, értekezletek napi-díjának kérdése.
31. Az ujcsanálosi egyház adásvételi szerződése.
32. A lácai egyház ingatlanvételi ügye.
33. A tállyai egyház adásvételi szerződése.
34. A csobaji lelkészi díjlevél megerősítése.
35. A csobaji egyház új adókulcsának megerősítése.
36. A monoki presbitérium törvényellenes magatartása.
37. A saújhelyi egyház adásvételi szerződése.
38. Bodroghalász kérelme ingatlan alapjának templom renoválás céljaira engedélyezés iránt.
39. Az ORJÓ biztosítás propagálása.
40. A sárai egyház templomépítés és kölcsönfelvétel iránti kérelme.
41. A sárai egyház kérelme templomépítési kölcsönnek az Egyetemes Konvent hathatós támogatásába ajánlása iránt.
42. A sárai egyház ingatlanainak eladása.
43. A tokaji egyházközség egyházi adókulcsának megerősítése.
44. Tiszaluci párbér ügy.
45. A csobaji egyház ajándékozási szerződése.
46. Tiszaladány korábbi kölcsönügye.
47. Jegyzőkönyvi hitelesítők kiküldése.
48. A gyűlés berekesztése.

II. Birósági ügyek.

1. Kocsis István ricsei volt gondnok elleni fegyelmi ügy.
2. Gyöngyössy Lajos tokaji egyháztág adófellebbezési ügye.
3. Nemcsik Endre zemplénagárdi lekipásztör fegyelmi ügye.
4. Kiss Pál prűgyi lekipásztör fegyelmi ügye.
5. Bajusz Zoltán ondi tanító fegyelmi ügye.
6. Bodrogkereszturi lelkészválasztás elleni fellebbezés.
7. Szalay Róbert saújhelyi egyháztág adófellebbezése.
8. Uray László tokaji tanító fegyelmi ügye.